№ 134 Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem פּרייז 20 גראָשען Lodzer Tageblat

לאָדזער טאַגעבלאַט

רעדאַקציע און אַדמיניסטראַציע: פּיעטריקאָווער 16.
טעלעפאָנען פון: רעדאַקציע 57, פון אַדמיניסטראַציע 47.

מאָנטאָג, ב' סיון תרפ"ט. | 10 czerwca 1929 r. | 22-טער יאָהרגאַנג.

אין לעמבערג איז שוין רוהיג

דער געפּלאַנטער ענדעקישער מיטינג נישט צושטאַנד געקומען. — דאָס לעבען ווערט צוריק נאָרמאַל. — אין פּויזען האָט די פּאָליציי פונאַנדערגעטריבען די כוליגאַנעס, וואָס האָבען זיך פערזאַמעלט פאַר דער סינאַגאָגע. —

אויך אין ווילנאַ איז דער נעכטיגער טאָג אַדורך רוהיג

לעמבערג, (טעל.) די בויקאָטען האָבען היינט אַרויסגעלאָזט אַ צווייטען אויפרוף, אין וועלכען די סטודענטען ווערען אויפגעפאָדערט צו פערהאַלטען זיך רוהיג. אין דאָזיגען אויפרוף ווערט אָבער נאָכאַמאָל איבערגעחזר'ט דער בלבול, אַז די יודישע שילער האָבען פערשוועכט די רעליגיעזע געפיהלען פון די קאַטאָליקען.

לעמבערג, (טעל.) היינט איז אין דער שטאָט געווען רוהיג. לאַנגזאַם הייבט אַלץ אָן צוריק צו געהן צו נאָרמאַלער אַרבייט. אַ טייל פּאָליציי-פּאַטרולען זענען שוין צוריקגעצויגען געוואָרען פון די גאַסען. די געבליבענע פּאַטרולען האָבען שוין אויך אַראָפּגענומען די באַגנעטען פון די ביקסען.

די לעמבערגער צייטונגען האָבען ניט געבראַכט קיין שום בעריכטען פון די צוזאַמענשטויסען צווישען דער פּאָליציי און די אַקאַדעמיקער. דער „מאָרגען" און די „גאַזעטאַ פּאָראַננאַ", וואָס האָבען געבראַכט בעריכטען פון די לעצטע געשעהענישען זענען קאָנפיסקירט געוואָרען. די צווייטע אויפלאַגע פון „מאָרגען" איז אַרויס מיט דריי ליידיגע זייטען.

דער מיטינג פון די אַקאַדעמיקער, וואָס האָט געזאָלט פאַרקומען היינט 11 פאַרמיטאָג איז נישט צושטאַנד געקומען, ווייל די פּאָליציי האָט אים פערבאָטען.

לעמבערג, (טעל.) דער סך-הכל פון די לעצטע צוזאַמענשטויסען צווישען דער פּאָליציי און די סטודענטען, איז פיל טרויעריגער, ווי מ'האָט פריהער גערעכענט. איינציגע פערוואונדעטע אַקאַדעמיקער, וואָס ליגען אין שפּיטאָל געפינען זיך אין אַ געפעהרליכען צושטאַנד. די צאָהל פערוואונדעטע איז פיל בעדייטענדער, ווי מ'האָט פריהער גערעכענט.

די לאַגע איז היינט געווען אין לעמבערג אַ נאָרמאַלע.

פּויזען, (טעל.) היינט אַרום 11 אַ זייגער פאַרמיטאָג האָבען זיך גענומען זאַמלען פאַר דער סינאַגאָגע ענדעקישע סטודענטען און סתם כוליגאַנעס, וואָס האָבען גענומען שלאָגען מיט גומי-שטעקענס יודישע פערבייגעהער. אויפ'ן אָרט איז תיכף אָנגעקומען פּאָליציי, וועלכע האָט אין משך פון 5 מינוט פונאַנדערגעטריבען די פערזאַמעלטע כוליגאַנעס.

פּויזען, (טעל.) אין די הויגע סוחר'ישע קרייזען גיט מען איבער, אַז די כוליגאַנישע אַרויסטריטען, וואָס זענען דאָ שבת פאָרגעקומען, קענען זיך אָפּרופען קאַטאַסטראָפאַל אויף דער אויסשטעלונג.

פּויזען, (טעל.) בעת די שבת'דיגע אונרוהען, איז געקומען צו אַ צוזאַמענשטויס צווישען דער פּאָליציי און דעם צווילדעוועטען המון. 20 פערזאָן זענען אַרעסטירט געוואָרען.

ווילנאַ, (טעל.) צוליב דער פערשטאַרקטער פּאָליציי-שמירה אין שטאָט, האָבען די ענדעקישע סטודענטען רעזיגנירט פון זייער פּלאַן איינצואָרדנען אַ דעמאָנסטראַציע איבער די גאַסען. אין שטאָט איז פולשטענדיג רוהיג.

הונדערטער צושלאָגענע יודען אין פּויזען

אַזוי שרייבט דער נעכטיגער „ראָבאָטניק".

די יודישע קיאָסקען אויף דער אויסשטעלונג זענען נישט צושטערט געוואָרען.

דער נעכטיגער „ראָבאָטניק" שרייבט פון פּויזען:

„נאָכ'ן מיטינג פון די אַקאַדעמיקער, האָט זיך פאָרמירט אַ צוג, אין וועלכען עס האָבען זיך בעטייליגט אַ חוץ די סטודענטען אויך די פּראָפעסאָרען פון אוניווערזיטעט.

„דער צוג וואָס איז געגאַנגען אין די זייטען גאַסען צום אַלטען מאַרק, האָט דעמאָלירט אויפ'ן וועג אַלע יודישע געוועלבער. מיט אַ בעזונדערער פערביסענקייט איז מען אָנגעפאַלען און צושטערט די אונגעריכטע איינריכטונגען פון די סינאַגאָגעס.

מ'האָט געשלאָגען אַלע יודען, וואָס מ'האָט אָנגעטראָפען אויפ'ן וועג. אויך די קריסטען, וואָס האָבען אַ סעמיטישען אויסזעהן האָבען בעקומען קלעפּ.

אין אַלגעמיין האָבען בעקומען קלעפּ איינציגע הונדערט פּערזאָן.

די פּאָליציי האָט זיך פערהאַלטען פולשטענדיג פּאַסיוו".

די פּאַנאַטאָוויטש נעהמט צוריק די „פערוואונדעטע".

די „גאַזעטאַ וואַרשאַווסקאַ" לייקענט אָפּ די ידיעה, אַז מ'האָט דעמאָלירט די יודישע קיאָסקען אויף דער אַלגעמיינער לאַנדעס-אויסשטעלונג. דאַגעגען בעשטעטיגט די ענדעקישע צייטונג, אַז מ'האָט אויסגעהאַקט שויבען אין פיל יודישע געשעפטען און אין די סינאַגאָגעס.

פּראָפ. באַרטעל טרעט אַרויס פון „בע בע"-קלוב,

אָבער ער בלייבט אַ פריינד פון מאַרשאַל פּילסודסקי.

דער נעכטיגער „ראָבאָטניק" ברענגט אַ ידיעה, אַז דער געוו. פּרעמיער פּראָפ. באַרטעל האָט בעשלאָסען אַרויסצוטרעטען פון „בע בע" קלוב, מחמת ער איז נישט מסכים מיט דער טאַקטיק פון דאָזיגען קלוב. ער בלייבט אָבער אַ פריינד פון מאַרשאַל פּילסודסקי.

דער „ראָבאָטניק" ברענגט אויך פאָלגענדע סענסאַציאָנעלע ידיעה: אין די „סאַנאַציע" קרייזען האָט מען לעצטענס פערשפּרייט קלאַנגען, אַז דער בעקאַנטער ברויף פון מאַרשאַל פּילסודסקי בנוגע זיין בעפעהל צו פערזיגלען די ביוראָ פון געג. מוניקיעוויטש זאָל זיין געווען געווענדעט געגען ה' באַרטעל, וועלכע האָט כלומרשט מיטגענומען מיט זיך קיין אויסלאַנד פערשידענע דאָקומענטען". לויט אונזערע דיעות, שרייבט דער „ראָבאָטניק", זענען די דאָזיגע קלאַנגען אַ פשוטע רכילות".

Dr. med. A. Mazur
ספּעציאַל-אַרצט פאַר אויערן, נאָז און האַלז-קראַנק
ווי אויך שפּראַך-פעלער
הספּאַדנאַ 65
אינגאַנג אויך דורך פּיעטריקאָווער 46), טעל. 60-01

קינאָ-טעאַטער „ספּלענדיד" קינאָ-טעאַטער
נאַרוטאָוויטשאַ-גאַס 20.

ציוניסטישע אָרגאַניזאַציע אין לאָדז.
היינט מאָנטאָג, 8.30 אָוונט ווערט איינגעאָרדנעט אין „ספּלענדיד"

א פייערליכע אַקאַדעמיע

מיט רעדעס וועלען אַרויסטרעטען: פּראָפ. ז. בראָדעצקי, מיטגליד פון דער ציוניסטישער עקזעקוטיווע אין לאָנדאָן און ה' קורט בלומענפעלד, פּרעזידענט פון דער ציוניסטישער פעראייניגונג אין דייטשלאַנד און וויצע-פּרעזידענט פון ציוניסטישען אַקציאָנס-קאָמיטעט. — די איבערגעבליבענע בילעטען צום פּרייז פון 75 ביז 2.50 זל. צו בּ קומען אין ציוניסט. ביוראָ, (צעגעלניאַנאַ 4), און פון 4 נאָכמ. אין דער קאַסע פון „ספּלענדיד". בעמ.: צוליב דעם וואָס ה' קורט בלומענפעלד פאָהרט היינט אָוונט אָפּ קיין בערלין, וועט די אַקאַדעמיע זיך אָנהייבען פּינקטליך צו דער בעשטימטער שעה.

אין קאָנצעסיאָנירטע רעכטסקאָנסולענטען-ביוראָ פון דוד שפּירא
לאָדז, וושכאָדניאַ 44
ווערען ערלעדיגט קלויזולעס, פערזיכערונגען א. א. וו. אויך וועקסלען און אַנדערע שולד. בעשייניגונגען ווי אויך אַלע ביטעס, רעקורסען א. ד. גל. שרייבט געזעצמעסיג און ביליג.

אַכטונג, געעהרטע מיטגלידער סימפּאַטיקער און פריינד פון בית-היתומים (זגערזשער 40)
איהר ווערט דערמיט העפליך איינגעלאַדען צו קומען אין אייגענעם לאָקאַל, זגערזשער 40 היינט מאָנטאָג, פּינקטליך 8 אוו. צו דער גרויסער
אָרגאַניזאַציאָנס-פערזאַמלונג
געווידמעט דעם אַפּצייכן-טאָג וואָס קומט פאַר מאָרגען דינסטאָג, ד. 11. ד. ח.
מיר האָפען, אַז אונזערע ג. מיטגלידער און סימפּאַטיקער וועלען פערשטעהען אַפּצושאַצען די גרויסע אויפגאַבע און קומען פּינקטליך צו דער א.ד. פערזאַמלונג.
די פערוואַלטונג פון בית-היתומים (זגערזשער 40).

דער רעסטאָראַטאָרען און ביר-האַלע-בעזיצער-פעראיין
בעט אַלע זיינע מיטגלידער צו קומען אָבגעבען דעם לעצטען כבוד אונזער לאַנגיעהריגען מיטגליד
זעליג ב"ר אברהם ז"ל דזשאַלאָשינסקי
וועלכער איז נעכטען געשטאָרבען אין עלטער פון 58 יאָהר.
די לויה קומט פאַר היינט מאָנטאָג 1 אַ זייגער מיטאָג פון טרויער-הויז אַלעקסאַנדריסקאַ (מרדכי גבאי'ס) גאַס נומער 8.
די פערוואַלטונג.

עס ווערט געזוכט
אין אַן אָרטאָדאָקסיש לעהר-אַנשטאַלט אַ שמירנג רעליגיעזער יונגערמאַן
וואָס זאָל קענען אונטעריכטען תנ"ך און העברעאישע שפּראַך. אָפערטען מיט לעבענס-לויף אָפּצוגעבען אין דער אַדמיניסטראַציע פון „לאָדזער טאַגעבלאַט" אונטער ליטערע "C".

Dr. med Adam BENDER
האָט זיך איבערגעצויגען אויף
נאַרוטאָוויטשאַ 30 טעל. 14-75
ספּעצ. פאַר אינערליכע און האַרץ-קראַנקהייטען
נעמט אָן פון 5—7 נאָכמיטאָג.
0085

Dr. med. Józef Imich
ספּעציאַל-אַרצט פאַר האַלז, נאָז, אויערן און קעהל קאָפּ-קראַנקהייטען מאָניושקי 1
Moniuszki 1, Tel. 9-97
צוריקגעקעהרט.
נעמט אָן פון 1 ביז 2 און פון 5 ביז 7 אין אָוונט.

הרב הערצל האַרצשטאַרק
וואוינט איצט
פּאַנסקאַ (זשעראָמסקיעגאָ) 3.

עזט און אַבּאָנירט דאָס „לאָדזער טאַגעבלאַט"

Dr. med. Albert Gotlib
אַקושער און ספּעציאַליסט פון פרויען-קראַנקהייטען
פּיעטריקאָווער 26, טעלעפ. 77-50
נעמט אָן פון 8—10 און פון 4 ביז 7 אָוונד.

Dr. med.
Roman Bornstein
Ciechocinek willa Ormuzd

נאָך לאַנגע און שווערע ליידען איז געשטאָרבען אין בליהענדען עלטער פון 26 יאָהר, אונזער הייסגעליבטער זוהן, ברודער און שוואָגער

ב"ע אינזשיניער מיכאל ב"ר הירש לייב נ"י קאַשוב

די לויה קומט פאַר היינט מאָנטאָג, דעם 10 יוני, 2 אַ זייגער נאָכמיטאָג פון טרויער-הויז, זאַכאָדניאַ 15, וועגען וואָס עס טיילט מיט אין גרויס צער

די טיפטרויערנדע פאַמיליע.

מאקדאנאלד וועגען די ערשטע שריט פון דער רעגירונג

געעפנט צוויי ציוניסטישע קאנפערענצען אין ווארשא

מאקדאנאלד'ס רעגירונג נעמט זיך שויז צו דער ארבייט

לאנדאן. (ספ.) פרעמיער מאקדאנאלד האט היינט געהאלטען א רעדע דורכ'ן ראדיא, אין וועלכער ער האט געזאגט, אז די ארבייטער רעגירונג וועט שוין צוטרעטען אויסצופיהרען די אויפגאבען, וועלכע זי האט אויף זיך גענומען. די ערשטע שריט פון דער רעגירונג וועט זיין צו דערהאלטען דעם שלום אין דער אינדוסטריע און דעם שלום אין די אויסלענדישע בעציהונגען.

מאקדאנאלד האט אבער אויסגעדריקט זיין ספק, צי אין פערלויף פון א יאהר וועלען זיך שוין קענען זעהן די געהעריגע רעזולטאטען פון זיין ארבייט. דערווייל אבער וועט די נייע רעגירונג טון אלץ וואס זי איז בכח. מאקדאנאלד האט צום סוף געזאגט, אז הגם העגדערסאן האט איבערגענומען דאס אויסערן-מיניסטעריום, וועט ער פערזענליך פאהרען אויף דער נאהענטסטער סעסיע פון פעלקער-בונד, כדי צו געבען א שטופ די פראגע וועגען ענטוואפנונג.

דער הויף-דאקטאר פון ענגלישען קעניג

לארד דעסאן זיך פען דער לייב-דאקטאר פון ענגלישען קעניג, דערווייסענדיג זיך, אז דער קעניג איז ווידער קראנק געווארען איז ער געקומען צופליהען אויף אן-ערפלאן קיין לאנדאן.

ווערט-בריף קען מען שיקען נאר ביז 10 טויזענד זל.

וויכטיגער אורטייל פון העכסטען געריכט.

(§) דאס העכסטע געריכט האט לעצטענס ארויסגעטראגען אן אורטייל, וואס האט פאר די האנדעלס-קרייזען א וויכטיגע בעדייטונג. עס האנדעלט זיך, נעמליך, וועגען דער פעראנטווארטליכקייט פון דער פאסט פאר פערלוירענע ווערט-בריף.

א געוויסער קאלישער סוחר האט איבערגעשיקט דורך דער קאלישער פאסט א ווערט-בריף אויף א סומע פון 22 טויזענד מיט 500 זל. דער ווערט-בריף איז פערלוירען געגאנגען. די פאסט האט געוואלט אויסצאהלען נאר 10 טויזענד זל., מחמת לויט די פארשריפטען קען א ווערט-בריף נישט איבערשטייגען די סומע פון 10 טויזענד זל.

דער ענין איז דערגאנגען ביז צום העכסטען געריכט, וואס האט ארויסגעטראגען אן'אויטאראטיווען אורטייל, אז די קאלישער פאסט-אפטיילונג דארף נאר בעצאהלען 10 טויזענד זל., ווייל א ווערט-בריף קען מען שיקען נאר ביז 10 טויזענד זל.

רינג-קאמפען אין צירק

אין 9. טאג פון די רינג-קאמפען אין ספארט צירק זענען פארגעקומען פאלגענדע קאמפען: שטיבאר — ווינס אהן רעזולטאט. פאגרזשעבא — קארנאץ האט קארנאץ געזיגט אין 3 מינוט. שפיעוואטשעק — קראוס האט שפיעוואטשעק געזיגט אין דער 15. מינוט. שטעקער — שטשערבינסקי האט שטעקער געזיגט אין דער 12 מינוט.

די קאנפערענץ פון „על המשמר"

ווארשא, (מעל.) אין יודישען אקאדעמישען-הויז איז פארגעקומען די ערעפנונג פון דער וועלט-קאנפערענץ פון די ראדיקאלע-ציוניסטען. צו דער קאנפערענץ זענען געקומען 117 דעלעגאטען פון 38 שטעט פון פוילען און 15 פון אויסלאנד.

ה' פאדלישעווסקי האט געעפענט די קאנפערענץ מיט א לענגערער רעדע, און דאן פארגעלעגט צו קלויבען א פרעזידיום. אין פרעזידיום זענען ארריין: ראבערט שטריקער (עסטרייך), ווילנג (רומעניען), ד"ר סאלאווייטשיק (בערלין), שאיער (טשעכאסלאוואקיען), דעפ. גרינבוים, פאדלישעווסקי און ד"ר קלומעל. דעפ. פארבשטיין האט בעגריסט די קאנפערענץ אין נאמען פון דער קהלה, ד"ר כהן — אין נאמען פון די רעוויזיאניסטען. נאך די בעגריסונגען האט ד"ר סאלאווייטשיק געהאלטען א רעפעראט, אין וועלכען ער האט זיך אפגעשטעלט וועגען דעם קאמף פון די ראדיקאלע ציוניסטען, וואס צוהט זיך שוין 7 יאהר, און א דאנק וועלכען עס איז א סך דערגרייכט געווארען. די היינטיגע קאנפערענץ שליסט אפ א קאפיטעל אין דער געשיכטע פון די ראדיקאלע ציוניסטען און עס הויבט זיך אן א ניי קאפיטעל פון ווייטערדיגען קאמף פאר די פרינציפען, וואס די ראדיקאלע ציוניסטען פערטיידיגען. דער צווייטער רעפערענט ד"ר גאלדמאן פון בערלין האט זיך אפגעשטעלט וועגען אנטיסעמיטיזם פון דער ענגלישער אדמיניסטראציע אין ארץ ישראל. עס האט נאך רעפערירט ראבערט שטיקער (וויען) וועגען מצב אין ארץ ישראל.

נאכמיטאג איז פארגעקומען אין קאמינסקי'ס טעאטער א גרויסער מיטינג, אויף וועלכע עס זענען ארויסגעטרעטען מיט רעדעס דעפ. גרינבוים, ד"ר סאלאווייטשיק, שטריקער, ד"ר גאלדמאן, ד"ר מרים שויער, דעפ. הארטגלאס און אנדערע.

די קאנפערענץ פון „עת לבנות"

ווארשא, (מעל.) היינט האבען זיך דא געעפענט צוויי ציוניסטישע וועלט-קאנפערענצען. איינע פון „עת לבנות", די צווייטע פון „על המשמר".

די קאנפערענץ פון „עת לבנות" איז געעפענט געווארען אין זאל פון „מרכז" ביי דער אנוועזענהייט פון 87 דעלעגאטען. אין דער קאנפערענץ בעטייליגען זיך אלס געסט פראפ. בראדעצקי פון לאנדאן און קורט בלומענפעלד פון בערלין. אלס פארזיצענדער פון דער קאנפערענץ איז אויסגעקליבען געווארען ה' ל. לעווימע.

אין נאמען פון דער קהלה האט בעגריסט דעפ. פארבשטיין. נאך אלע בעגריסונגען, האט קורט בלומענפעלד געהאלטען א לענגערען רעפעראט וועגען דער לאגע אין ציוניזם. דער רעדנער האט קריטיקירט די ראדיקאלע ציוניסטען און די רעוויזיאניסטען.

נאכדעם האט געהאלטען א רעפעראט ד"ר הינדעס א. ד. ט.: „די לאגע אין דער וועלט-בעוועגונג און אין דער פוילישער ארגאניזאציע".

נאכמיטאג איז פארגעקומען אין זאל פון קינא-טעאטער א גרויסער פאלקס-פערזאמלונג, אויף וועלכער עס זענען ארויסגעטרעטען מיט רעדעס פראפ. בראדעצקי, קורט בלומענפעלד, לעווימע, הינדעס, דעפ. ראזענבלאט און אנדערע.

ראמזיי מאקדאנאלד

דער נייער ענגלישער פרעמיער.

קאנפערענץ פון אויסערן-מיניסטארן

וועגען עוואקואירען די רהיין-געביטען.

מאדריד, (ספ.) אין באזעל וועט פארקומען בקרוב א קאנפערענץ פון די אויסערן - מיניסטארען פון ענגלאנד, פראנקרייך און דייטשלאנד, אויף וועלכע רעם וועט בעשלאסען ווערען ווי אזוי אדורכצופיהרען די עוואקואציע פון די רהיין-געביטען.

פון דער ספארט-וועלט

די נעכטיגע מעטשען פאר דער פוילישער מייסטערשאפט פון דער עקסטרא-ליגע.

„טוריסטען" — „לעגיא" (0:1) 1:2

נעכטען נאכמיטאג איז פארגעקומען דער מעטש פון דער עקסטרא-ליגע צווישען „טוריסטען" און „לעגיא". די טוריסטען האבען דעם קאמף געפיהרט זעהר פערביטערט און שוין אין . דער ערשטער מינוט שיסט כאינאצקי א טויער, וועלכעס דער ריכטער האט נישט אנערקענט, און אין דער 7. מינוט שיסט דערזעלבער כאנאצקי דאס ערשטע טויער פאר די טוריסטען. דער רעזולטאט פערבלייבט שוין אזוי, ביז צו דער האלב צייט, הגם די גאנצע צייט האבען די טוריסטען א שטארק איבער געוויכט. נאך דער פויזע האבען די טוריסטען ווייטער אן'איבערגעוויכט, דאך שיסט לאנקא אין דער 65 מינוט דאס איינציגע און אויסגלייכענדע טויער פאר „לעגיא". די טוריסטען געבען דעם קאמף נישט אויף און אין 77 מינוט שיסט סטאלארסקי דאס 2-טע טויער פאר די טוריסטען. דער ריכטער ענדיגט דעם מעטש מיט 2:1 פאר „טוריסטען".

ריכטער ד"ר נ ערזשעווירסקי פון לעמבערג גוט. פובליקום 2000 מאן.

„ווארשאוויאנקא" — „ל. ק. ס." (0:1) 0:2
„קראקאוויא" — „וויסלא" (1:3) 1:3
„ווארטא" — „פאלאניא" (1:2) 1:3
„פאגאן" — I .פ .צ. (0:1) 0:1
„רוך" — „טשארני" (1:0) 4:2

א קלאס מייסטערשאפט פון ל. א. ז. פ. נ.

„ארקאן" — „וו. ק. ס." (0:0) 0:1
„אוניאן" — „ל. פ. ס. ג." 6:1
„ל. ק. ס" II — „סאקאל" 2:4

„צ" קלאס מייסטערשאפט.

„זשענטעלמאן" — „יוטרזשענקא" (0:0) 0:1
„הכח" III — „טוריסטען" III 1:1
„זיערנאטשאנע" — „אראטאריום" 1:2

דער נעכטיגער קאאפעראטיווען-טאג אין לאדז

(§) נעכטען איז אין אונזער שטאט פארגעקומען די יעהרליכע פייערונג פון קאאפעראטיווען-טאג. די פייערונג האט זיך אנגעהויבען אויפ'ן באלוטער מארק, וואוהין עס זענען געקומען אלע הונגע קאאפעראטיווען-טוער מיט די פעהנער. אויפ'ן וואדנו רינעק איז אויפגעשטעלט געווארען א ספעציעלע טריבונע אויף וועלכער עס זענען געהאלטען געווארען רעדעס וועגען דער ענטוויקלונג פון דער קאאפעראטיווער - בעוועגונג. נאכדעם האט זיך פארמירט א צוג, וועלכער איז געגאנגען איבער גלובנא און פיעטרי קאווער צום גרינעם מארק. דארט זענען ווידער געהאלטען געווארען רעדעס, און דאן איז דער צוג אויפגעלעזט געווארען.

נעכטיגע גענעראל-פערזאמלונג פון „לינת הצדק".

אין ענגלישען זאל איז נעכטען פארגעקומען די אלגעמיינע יעהרליכע פערזאמלונג פון „לינת הצדק".

די פערזאמלונג איז געעפענט געווארען דורכ'ן פרעזעס לאוניק יאעל. אלס פארזיצענדער פון דער פערזאמלונג איז געוועהלט געווארען ה' י. מ. מאשקאוויטש, ביי-זיצענדע די ה"ה: פעליקס און כזשאנאוויטש. סעקרעטאר--לעווקאוויטש.

נאך דעם אבגעגעבענעם טעטיגקייטס- און קאסע-בעריכט האט זיך ענטוויקעלט א לענגערע דעבאטע. צוליב דעם וואס די מיטגלידער האבען זיך צעטיילט אין צוויי „לאגערען", איז דער גאנג פון די פערזאמלונג געווען א שטורמישע — פרטים מארגען.

אפקלאנגען פון מארד מיט אכט יאהר צוריק.

אין צוזאמענהאנג מיט דער ידיעה, אז מען איז געקומען ואויף די שפורען פון דעם מערדער, וועלכער האט מיט אכט יאהר צוריק אומגעבראכט דעם יודישען שאכער שלמה זלמן קלעבער (נישט אברהם, ווי עס איז געווען געשריבען על פי טעות) דערווייסען מיר זיך, אז דער, וואס ווערט פערדעכטיגט אין אויספיהרען דעם מארד, הייסט נישט משה קלעבער, ווי מען טיילט אונז מיט פון בעגלויבינטע קוועלען, וואוינט אין פראנקרייך און ער פיהרט דארט א בכבוד'דיג לעבען.

וואס שייך דעם עצם מארד, דארף מען ערשטווארטען אויף די רעזולטאטען פון דער אויספארשונג, כדי צו קענען פעסטשטעלען, ווער עס איז געווען דער מערדער.

—0—

10 שפיל-פלעצער פאר קינדער

שאפט דער לאדזער מאגיסטראט.

(ג) דער לאדזער מאגיסטראט האט גענומען אויף זיך די איניציאטיווע צו שאפען אין פערשידענע פונקטען פון שטאט ענטשפרעכענדע שפיל-פלעצער פאר קינדער. אין שייכות דערמיט איז בעשלאסען געווארען צו פאכטען גרויסע שטחים בארען אויף סענאטארסקא-גאס אויפ'ן פאביאניצער-שאסע, אויף קאפערניק גאס און אויף דער דרעוונאווסקא-גאס. א חוץ דעם וועט דער מאגיסטראט איינארדנען אויף 5 שטאטישע פלעצער ספעציעלע ספארט-סטאדיאנען פאר קינדער. די ספארט-פלעצער וועלען זיין אויף ראקיטשינער 41. אויף עק ווארנא און מישרזשאנא, אויף קארלעוויסקא גאס, אויף פאמארסקא 52, אויף אנדרזשעיא גאס.

די אלע פלעצער וועלען ווערען ארומגעצוימט און געהעריג אויסגעגליכען דורך א וואלץ-מאשין. די שפיל-פלעצער וועלען פערזעהן ווערען מיט קינדער-הויטשאוקעס, קארוזעלעס און כל-ערלע ספארט-מכשירים. אויף די שפיל-פלעצער וועלען זיך געפינען ספעציעל-אנגאזשירטע ערציהער, וועלכע וועלען אכטונג געבען אויף די קינדער און אנפוהרען מיט די שפילערייען.

פאבאר פון יאהרגאנג 1908

היינט דארפען זיך שטעלען צו דער פאבאר-קאמיסיע 1 אויף פאמארסקא 18 די פאבאראווע פון יאהרגאנג 1908, וואס וואוינען אויפ'ן שטח פון 8. קאמיסאריאט און וועמענס פאמיליען-נעמען הויבען זיך אן מיט A, B, C, D.

פאר דער פאבאר-קאמיסיע 2 אויף גראדאווא 34 דארפען זיך שטעלען די פאבאראווע פון יאהרגאנג 1908, וואס וואוינען אויפ'ן שטח פון 12-טען קאמיסאריאט, וועמענס פאמיליען-נעמען הויבען זיך אן מיט

פון A. ביז J.

צו דער פאבאר-קאמיסיע 3 אויף זאקאנטנא 82 מוזען זיך שטעלען די פאבאראווע פון יאהרגאנג פון 1907, קאטעגאריע B, (אדראטשעניע) וועלכע וואוינען אויפ'ן שטח פון 3. קאמיסאריאט, וועמענס פאמיליען-נעמען הויבען זיך אן

פון H. ביז Ł.

אונטערשטיצונגען פאר רעזערוויסטען, וואס געהען היי-יאהר אויף איבונגען.

(§) דאס פאליציי-אמט-מיליטערישע ביורא ביים מאגיסטראט האט שוין גענומען ארגאניזירען די ארבייט ביים אויסצאהלען רעזערוויסטען-אונטערשטיצונגען פאר די רעזערוויסטען, וואס וועלען היי-יאהר געהן אויף מיליטערישע איבונגען.

ווי בעוואוסט קענען נעניסען פון די אונטערשטיצונגען נאר די, וואס זענען איינציגע שפייזער פון דע רפאמיליע. די קאנטראל ווער עס האט רעכט צו געניסען פון די אונטערשטיצונגען וועט היי-יאהר נישט אדורכגעפיהרט ווערען דורך דער פאליציי, נאר דורכ'ן מאגיסטראט. ביטעם וועגען געניסען פון דער רעזערוויסטען-אונטערשטיצונגען דארף מען אפגעבען אין פאליציי-אמט-מיליטערישען ביורא, פיעטרקאווער 212. ביי טעם וועט מען אנהויבען אנצונעמען פון דעם 17 ה. ח. קיין טעטעמפעל-מארקען דארף מען אויף דער ביטע נישט ארויפקלעבען.

היפאטעק-געלד
צו ביליגע צינזען
אויף בערלינער הייזער
בעזארגט שנעל
Ch. Regenwetter
Berlin S. 14, Stallschreiber № 38
Telefon: Dönhoff 4337.

לאדזער טאגעבלאט

דער רעדאקטאר נעמט-אן פון 6 ביז 7 אין אווענד.
נישט בעשטעלטע מאנוסקריפטען ווערען נישט צוריקגעשיקט.

אדרעס: „Lodzer Tageblat", Łódź, Piotrkowska 16, Skrz. poczt. 16
טעלעפאנען: פון רעדאקציע 57. אדמיניסטראציע 47.

די עקסצעסען אין פויזען

אלזא, אויך פויזען האט גענומען דאס ווארט...

אין דעם אפשליכען קאנצערט פון דעם „הורא, נא ושידוב!" האט אויך פאנגעריצט דער צווישעטער קול פון די פויזנער ענדעקישע קארפאראנטען. אין דעם קאמף געגען יודען האבען די צעווילדעוועטע עלעמענטען זיך נישט אפגעהאלטען פון מיטשלעפען אין זייער נישט-ווירדיגען און ברודיגען שפיל די בעדייטענדסטע אימפרעזע פון בעפרייטען פוילען—די לאנדעס-אויסשטעלונג...

גרויסע און דערהויבענע צילען האבען געהאט די איניציאטארען און ארגאניזאטארען פון דער פויזנער אויסשטעלונג. דאס „גרעסטע פרידענס-ווערק" פון ווידערגעבוירענעם פוילען האט עס געזאלט זיין; עס בעצוועקט, צו דאקומענטירען פאר דער גרויסער וועלט, אז אונזער מדינה האט שוין דורכגעמאכט אלע „קינדער-קראנקהייטען", אז עס איז אצינד ארויף אויפ'ן ברייטען שלאך פון שעפערישער ארבייט; אז פוילען שטעלט שוין היינט מיט זיך פאר א וואגיגען פאקטאר פון שלום, ארבייט און גלייכגעוויכט...

ריזיגע קאפיטאלען זענען אריינגעלעגט געווארען אין אט דעם גיגאנטישען ווערק. מיט קאלאסאלע אנשטרענגונגען איז צושטאנד-געקומען די דאזיגע גראנדיעזע רעוויו פון פוילענ'ס מאכט-שטעלונג, פון פוילענ'ס לייסטונגען אויפ'ן ווירטשאפטליכען און אויפ'ן קולטורעלען געביט.

און דער טראפ איז טאקי געשטעלט געווארען אויף דער קולטורעלער זייט. די ראהם פון דער אויסשטעלונג, איהר ארגאניזאציע און לייטונג האט געזאלט אויסדריקען דאס הויך-קולטורעלע, דאס אל-מענשליכע...

די לאנדעס-אויסשטעלונג אין פויזען איז אויסען געווען, צו זיין די מעכטיגסטע, די אויסדרוקספולסטע מאניפעסטאציע פון פוילענ'ס פרידליכע ווירטשאפטליכע און קולטורעלע לייסטונגען, כדי צו הויבען און קרעפטיגען דעם מאראלישען און עקאנאמישען פרעסטיזש פון אונזער מדינה אין אלע לענדער פון דער וועלט, צוציהען די אויפמערקזאמקייט, געווינען צוטרוי און שטארקען דעם בעזוך פון אויסלאנד...

דעם „קולטורעלסטען פלאץ" פון פוילען האט מען אויסגעקליבען פאר דער אלפוילישער אונטערנעהמונג. א גלענצענדער רעקלאמע- און פראפאגאנדע-אפאראט איז אינסצעניזירט געווארען, אונגעהויערע פינאנציעלע מיטלען זענען צו דעם צוועק געשפענדעט געווארען, אי מצד די שטאטישע זעלבסטפערוואלטונגען, אי מצד דער אינדוסטריע, אי מצד דער רעגירונג...

די דעצידירענדע פאקטארען האבען אפילו רעזיגנירט פון דורכפיהרען געוויסע מיטלען איגנוועניג אין לאנד; א סברא, אז דער קאמף געגען סיים אין שייכות מיט די קאנסטיטוציע-ענדערונגען איז אפגעשטעלט געווארען אויף דער צייט פון דער לאנדעס-אויסשטעלונג...

אלץ און אלע האבען זיך געשטעלט אין דינסט פון דער פויזנער אימפרעזע, וואס איז דער אויפטו פון אלע שטעט, פון אלע פראווינצען, פון דער גאנצער מלוכה.

דער שטאט-פרעזידענט פון פויזען, געוועזענער מיניסטער ראטאיסקי, האט אפעלירט צו דער איינוואוינערשאפט: זייט גוט און ליבליך, נעהמט אויף יעדען איינציגען בסבר פנים יפות — עס איז אין אייער אייגענעם קעשענע-אינטערעס — קיין איין בעזוכער פון דער אויסשטעלונג טאר נישט לאזען פאלען א שלעכט ווארט וועגען פויזען...

און אט זענען געקומען די כוליגאנעס אין די קארפאראנטען-היטעלעך און עמאכט א שטארקען שטריך אין חשבון. געגעבען דער ערשטער גרעסטער לאנדעס-אויסשטעלונג אנ'עמפינדליכען קלאפ!

דאס בלוט פון דער פויזנער יוגענד, וואס אין דורך יאהרען-לאנגער אנטיסעמיטישע העצע פער'סמ'ט געווארען, האט א ברויז געטון... די אזוי זארגפעלטיג געפיקעטשעטע עפענטליכע זיכערקייט, לכל הפחות „אויף דער צייט פון דער אויסשטעלונג" — האט געליטען אין איהר רענאמע.

אויסגעהאקטע שויבען אין יודישע וואוינונגען, דעמאלירונג פון יודישע קיאסקען אויף דער אויסשטעלונגס-טעריטאריע — דער אפקלאנג לאזט זיך הערען ווייט און ברייט. עס ווערט שווער צו ברענגען דאס אין אין איינקלאנג מיט דער הבטחת פון דער פולער עפענטליכער זיכערקייט פאר יעדען, „אהן אונטערשיד פון גלויבען און נאציאנאליטעט".

מעשה-לעמבערג האט בעוויזען, אז די רעגירונג איז בעזעעלט מיט'ן אויפריכטיגען ווילען, צו טון אלץ, וואס ליגט אין איהר מאכט, אז די ארויסטריטען געגען יודען זאלען דערשטיקט ווערען אין זוימען...

די אספיראציעס פון די אינסצעניזאטארען פון די איצטיגע יודען-עקסצעסען, סיי אין לעמבערג, סיי אין פויזען, זענען אזעלכע, אז די מאסגעביגע פאקטארען מוזען ווירקען מיט דער שארפסטער ריקזיכטסלאזיגקייט...

די געשעהענישען פון די לעצטע טעג בעשטעטיגען אבער צום איבריגען מאל דאס, וואס איז שוין אזוי אפט געווארען בעטאנט — אז טאלערירטער אנטיסעמיטיזם, אז געדולדעטער כוליגאניזם נעגען וועמען עס זאל נישט זיין, איז א שטעקען מיט צוויי עקען...

היינט טרעפט איין עק די יודען און א צווייטען מאל אנ'אנדערן. מען קאן קיינמאל נישט וויסען, ווער עס וועט זיין דער אנדערער...

עס איז נישט קיין שאדען-פרייד. עס איז א ביטערער אמת, וואס מען האט ביי אונז, צום בעדויערן, נישט געוואלט פון איהם וויסען. איצט פערפעהלען נישט צו קומען די קאנסעקווענצען...

י. ק.

די טראגי-קאמעדיע מיט „מיס עסטרייך" אין אמעריקע

איהר מוטער טענה'ט, אז זי איז א קריסטין, די טאכטער אבער ערקלערט זיך אלס יודישקע.

צו דעם שעהנהייטס-קאנקורס אויפ'ן טיטעל „מיס אוניווערס" (שעהנסטע מיידעל פון דער וועלט) וואס קומט איצט פאר אין אמעריקע איז צווישען אנדערע אויך געקומען ליזל גאלדארבייטער אלס פערטרעטערין פון עסטרייך.

ווער איז דאס דאזיגע שעהנסטע מיידעל פון עסטרייך.

ארום דער פראגע האט זיך אפגעשפילט אנ'אמת'ע טראגי-קאמעדיע צווישען מוטער און טאכטער, בעת עס זענען זיי געקומען אינטערוויואירען די יודישע זשורנאליסטען.

— מיין טאכטער איז א קריסטין — האט געענטפערט די מוטער פון ליזעל גאלדארבייטער, אויף דער פראגע, צי „מיס עסטרייך" האט אויך געהאט צו ליידען פון אנטיסעמיטישע אטאקעס, אזוי ווי די יודישע שעהנהייט פון בודאפעסט, עליזאבעט סיימאזי, וועלכע האט ווי בעקאנט, בעקומען דעם טיטול „מיס אייראפע".

אבער ליזעל, וועלכע איז געלעגען אין בעט צוליב א לייכטער קראנקהייט איז אויפגעשפרינגען און האט אויסגערופען:

— ניין, ניין, איך בין נישט קיין קריסטין, איך בין א יודישע!

און באלד האט זי גענומען אויפקלערען דאס גרויסע רעטעניש, פארוואס מוטער און טאכטער ווידערשפרעכען זיך אין אזא חיכטיגער פראגע.

— מיין טאטע איז א יוד, אלע מיינע קרובים זענען יודען, בלויז מיין מוטער איז א קריסטין, איך פיל זיך אבער ווי א יודין. איך בין כסדר מיט מיין טאטער אין געשעפט און אלע מיינע פריינד זענען יודישע. נו, דארף איך זיך נישט אנרופען קיין יודין? — האט פרייליין גאלדארבייטער אויסגערופען מיט א האלב ברענענדער שטימע, ווי זי וואלט זיך וועלען פערענטפערן.

— קענט איהר מיס עליזאבעט סימאן, די „מיס איראפע"?

— א, מיר זענען נאהענטע חבר'טעס. ליידער איז זי נישט מיטגעקומען קיין אמעריקע—האט מיס ליזל געענטפערט.

ליזעל גאלדארבייטער איז אויפ'ן שעהנהייטס-קאנקורס אין פאריז אויסגעוועהלט געווארען אלס די שעהנסטע נאך דאס יודישע מיידעל פון אונגארן, מיס סימאן. און אזוי ארום זענען די צוויי שעהנסטע מיידלעך פון אייראפע— יודישע קינדער.

„נומערוס קלאוזוס און א באיקאט אויף יודען"
אזא רעזאלוציע האבען אנגענומען די ענדעקישע אקאדעמיקער אין ווארשא

די נישט-סאציאליסטישע האלטונג פון סאציאליסטישען „ראבאטניק" בנוגע די לעמבערגער געשעהענישען. — ווידער א שארפער ארטיקעל אין דער „עפאקא" געגען די לעמבערגער כוליגאנעס.—דער „אילוסטראוואני קוריער" אין שפאן פון די אנטיסעמיטען.—די שמחה פון דער „גאזעטא ווארשאווסקא"

די טרויעריגע לעמבערגער געשעהענישען, וואס האבען געפינען א הילכיגען אפקלאנג אין גאנצען לאנד און האבען שוין געברענגט צו אנטי-יודישע אונרוהען אין פויזען, ווערען ווי ביז אהער גאנץ קארג בעלויכטען מצד דער פוילישער פרעסע. א חוץ דעם „גלאס פראוודי" און „עפאקא" פון איין זייט און די „גאזעטא ווארשאווסקא" פון דער צווייטער, בעגנוגענען זיך די מייסטען איבריגע צייטונגען מיט ברענגען קורצע ידיעות און אפיציעלע קאמוניקאטען, נישט צונעבענדיג דערצו קיין שום קאמענטארען.

אמווייניגסטען האט רעאגירט אויף די כוליגאנישע מעשים פון די ענדעקישע קארפאראנטען דער „ראבאטניק".

דער אפיציעלער ארגאן פון די פוילישע סאציאליסטען, וועלכע האט אין אזא פאל געדארפט דער ערשטער רעאגירען מיט דער גאנצער ענטשלאסענהייט געגען די עקסצעספען, וואס זענען ארגאניזירט געווארען מצד די פינסטערע רעאקציאנערע כוחות אין לאנד, האט אנגענומען „אנ'אפהאלטענדע שטעלונג" ביז, ביז דער „גלאס פראוודי" און די „עפאקא" וועלען שטעמפלען די אונערהערטע מעשים פון די לעמבערגער כוליגאנעס. און אויך דאן ווען אין די דערמאנטע צוויי צייטונגען זענען ערשינען זייטען לאנגע ארטיקלען וועגען די לעמבערגער געשעהענישען, האט דער „ראבאטניק" יוצא געווען צו בעווייזען זיין ראדיקאלישקייט און צו בערוהיגען זיין סאציאליסטיש געוויסען מיט א פאר ווערטער.

אויף דער נעכטיגער „ראבאטניק", וועלכער האט געדארפט נאכ'ן אפיציעלען קאמוניקאט פון אינערן-מיניסטעריום, אז „וועגען א בעוואוסטזיניגער פראוואקאציע מצד דער יודישער יוגענד נעגען דער קאטוילישער פראצעסיע קען קיין רייד נישט זיין", ענדליך ארויס מיט לשון, איז יוצא צו רעדען וועגען די לעמבערגער געשעהענישען אין דער פרעסע-איבערזיכט.

אויף נאך אנ'ארט רעדט דער „ראבאטניק" וועגען די לעמבערגער געשעהענישען אבער אין צוזאמענהאנג מיט— די שטאדט-ראט-וואהלען אין לוצק. מ'חשבונט זיך אפ מיט דער „סאנאציע" און דאס איז אלץ, וואס די פארשטעהער פון פוילישען סאציאליזם האבען צו זאגען וועגען די צושטערטע יודישע אינסטיטוציעס אין לעמבערג און וועגען די אויסגעהאקטע שויבען אין פויזען.

דערפאר געפינען מיר ווידער אין דער נעכטיגער „עפאקא" א גרויסען ארטיקעל אונטער'ן קעפעל „די קראנקע נשמה פון לעמבערג".

דער מחבר פון ארטיקעל שטיצט זיך טאקע אויפ'ן אויבען דערמאהנטען קאמוניקאט פון אינערן-מיניסטעריום און זאגט, אז מיר דארפען בכן אננעהמען, אז „עס איז געווען א ריינער צופאל, וואס גראד דאן ווען די פראצעסיע איז פערבייגעגאנגען איז ערקלערט געווארען אין דער שולע א פויזע, בעת וועלכע ווי אלע ווייסען, די שילער הויעען אן געוואלדיג צו טומלען, שרייען און פייפען.

דאן שטעלט זיך די „עפאקא" אפ לענגער אויף די כתירות, וועלכע זענען פערהאן צווישען די ערקלערונגען פון גלח ראקיצקי, וועלכער האט אנגעפיהרט מיט דער פראצעסיע, דאס געשפרעך פון ביסקופ ליסאווסקי מיט די פארשטעהער פון ראבינאט, און די שפעטערדיגע ערקלערונג פון די דריי ביסקופען.

„באלד נאכ'ן בריף פון די דריי ביסקופען, וועלכער בער'כטיגט די אויפרעגענדע שטימונג צווישען די קאטוילישע סטודענטען, האט דער גלח ראקיצקי גענומען לייקענען, אז ער האט ערטיילט אנ'אינטערוויאו דער „גאזעטא פאראננא".

וואס האט גורם געווען צו אזא פראנט ענדערונג מצד די גייסטליכע?

דער ענטפער איז א גאנץ לייכטער. דא האט זיך אריינגעמישט דער ארציביסקופ טעאדאראוויטש, דער העכסטער פאהנעןטרעגער פון נאציאנאליזם צווישען די די גייסטליכע, די שווארצע עמינענציא" האט בעפוילען די גייסטליכע זיך צוריקצוציהען פון זייער פריהערדיגען אביעקטיווען, מענשליכען, קריסטליכען שטאנדפונקט, און מ'האט געהייסען אונטערשטיצען מיט דער גאנצער מאס די האלטונג פון דער „שווארץ מאה'דיגער יוגענד".

קריטיקירענדיג אויפ'ן שארפסטען אופן דעם מאניפעסט פון די דריי ביסקופען, זאגט ווייטער די „עפאקא":

„די פאלגען פון מאניפעסט פון די לעמבערגער ביסקופען האבען נישט געלאזט אויף זיך לאנג ווארטען. גלייך נאך דער פראצעסיע, וועלכע איז דורך זיי אנגעפיהרט געווארען, איז געקומען צו בלוטיגע צוזאמענשטויסען צווישען די סטודענטען און דער פאליציי. די לעמבערגער יוגענד, וואס ווערט ערצויגען אין גייסט פון שנאה, האט זיך שוין נים געווארפען נאר אויף יודען, נאר אויך אויף די פארשטעהער פון אונזער מאכט. און דאס רופט אן די „גאזעטא ווארשאווסקא" א פאטריאטישע ערשיינונג, און אז „פון דער אקעדעמישער יוגענד האט גערעדט די נשמה פון לעמבערג". אויב עס איז טאקי אזוי, איז די נשמה פון לעמבערג ערנסט קראנק.

מ'קען נאך פערשטעהן אזעלכע מעשים ווי אין לעמבערג אין די צייטען, ווען פוילען איז געווען פערשקלאפט, אבער אין אנ'איינענער מלוכה קענען נאר קראנקע נשמות אנווענדען אזעלכע מיטלען.

„אונגליקליך לעמבערג, אויב מ'האלט דארט פאר א נאטירליכע און בערעכטיגטע זאך צו צוהאקען לאקאלען און מאשינען פאר יעדער חשערה, אז מ'האט בעליידיגט דאס פאלק און די רעליגיע.

אויב אפילו מ'האט באמת פראפאנירט די קאטוילישע בעפיהלען, ליגט עס דאך אין די הענד פון דער פוילישער פאליציי אדורכצופיהרען אנ'אויספארשונג. די פוילישע שול-מאכט קען דערווייטערען די שולדיגע, און אפילו מיט א שטריך פון דער פעדער פערמאכען די שולע.

דער ארטיקעל ענדיגט זיך מיט פאלגענדע ווערטער: „דאס איז נישט קיין פאטריאטישע ערשיינונג, נאר פון א שווערער פאלומישער קראנק. די נשמה פון לעמבערג דארף מען אונבעדינגט אויסהיילען".

דער „אילוסטראוואני קוריער" וואס נעהמט שטענדיג דארט, וו דער ווינד בלאזט, האט גענעהן, אז איצט איז כאידערן דער קורס אויף אנטיסעמיטיזם, און די סענסאציע-צייטונג האט זיך גענומען רייטען אויפ'ן אנטיסעמיטישען פערדעל נישט ערגער, ווי די אלטע גענומע רייטער, פון דער „גאזעטא ווארשאווסקא".

דער „אילוסטראוואני קוריער" ברענגט מיט פעטע שריפט די רעזאלוציעס פון די ענדעקישע אקאדעמיקער פון קראקא, ווארשא און פויזען, וועלכע „פראטעסטירען אויפ'ן שארפסטען אופן געגען דער יודישער פראוואקאציע אין לעמבערג". די ווארשאווער אקאדעמיקער האבען בעשלאסען צו פערלאנגען פון דער רעגירונג, אז אין אנהויב פון נעקסט שול-יאהר זאל איינגעפיהרט ווערען א „נומערוס קלאוזוס" און א בויקאט אויף די יודען". אין פויזען האבען די ענדעקישע סטודענטען אנגענומען א רעזאלוציע, וואס פערלאנגט, אז מ'זאל פערמאכען די יודישע גימנאזיע אין לעמבערג און בעשטראפען די יודישע שילער. נישט מעהר.

די דאזיגע אלע רעזאלוציעס ברענגט דער „אילוסטראוואני קוריער" אהן שום קאמענטארען. דאגעגען ברענגט די צייטונג מיט געוועהנליכע שריפט די געגען רעזאלוציע פון די דעמאקראטישע אקאדעמיקער, וועלכע האט, ווי די צייטונג זאגט, נאר בעקומען איניגע צעהנדליג שטימען.

די „גאזעטא ווארשאווסקא" איז אויסער זיך פאר שמחה. זי דערצעהלט מיט פרייד וועגען די אנטי-יודישע עקסצעסען אין פויזען, און וועגען דער „גרויסער פראטעסט בעוועגונג אין גאנצען לאנד געגען דע ריודישער פראוואקאציע". די ענדעקעס זענען איצט געווארען זעהר האפערדיג. זיי האבען איצט א גוטע געלעגענהייט צו שלאגען צוויי האזען אויף אמאל דעם ערשטען פאר, די יודען מאכע צו שלאגען, פשוט כמשמעו, און די „סאנאציע" צו קאמפראמיטירען, אז זי „פערקויפט זיך צו יודען". איז מאכע ששון ושמחה אין דעם ענדעקישען לאגער.

ה. ר.

סאוויעט-רוסלאנד ערב נייע שווערע איבערלעבענישען

דער שווערער ווינטער און פערשפעטיגטער פריהלינג זאגען נישט צו קיין גרויסע מזל-ברכה אויף די פעלדער.

(קארעספאנדענץ פון מאסקווע) — פון **ב. סמאליאר.**

עס רוקט זיך אויף רוסלאנד א נייע יאהר פון שווערע אונערליכע איבערלעבונגען. מ'פיהלט עס אין דער לופט. קאמוניסטען ווינצלען זיך וועגען דעם מיט בזמערער איראניע; נישט-קאמוניסטען רעדען וועגען דעם מיט א זיפץ, ביידע אבער זענען צוגלייך מודה, אז דער קריזיס אין סאוויעטען פערבאנד פערציהט זיך וואס ווייטער אלץ שמאלער. עס ווערט ענגער דאס מאג-טעגליכע לעבען. ענגער און אנגעשטרענגטער. קיינער איז אין דעם נישט שולדיג. שולדיג איז די נאטור. זי האט זיך איצטער גענומען אויף רוסלאנד, ערגער ווי דער ערגסטער שונא, און מען מוז אפען דערצעהלען, אז פאר די נאטור-אומגליקען, הויפטזעכליך פאר די אומגערעכענישען, ציטערט מען איצט אין סאוויעטען-פערבאנד מעהר ווי פאר ענגלאנד, אדער אנ'אנדער אויסערליכען גוט-ארגאניזירטען פיינד.

און עס איז נישטא וואס מקנא צו זיין איצט קיינעם, וואס שטעהט ביי דער ארבייט פון רעגולירען די ברויט-פראגע און די פינאנצען אין רוסלאנד. נישט אומזיסט איז אהרן שיינמאן, דער דירעקטאר פון דער סאוויעטישער רעגירונגס-באנק און פאקטישער סאוויעטישער פינאנס-קאמיסאר, געבליבען זיצען אין בערלין אויף זיין וועג פון אמעריקא און וויל נישט קומען צוריק קיין רוסלאנד. ווער-ווער, שיינמאן ווייסט וואס עס ערווארטעט אוהם היינטיגעס יאהר אין רוסלאנד; ער ווייסט, אז דער סאוויעטישער משערוואניעץ, וואס איז רוסלאנד שטעהט ער אונבער פונף אמעריקאנער דאלאר, שטעהט שוין איצט אין אויסלאנד בלויז צוויי דאלאר, און מיט וואכען שפעטער וועט ער שטעהן נאך נידעריגער. ער ווייסט אויך, אז די אינציגע הילף, אנצוהאלטען דעם גלייכגעוויכט פון „משערוואניעץ" ליגט אין דעם נייעם נערעטעניש אויף די פעלדער. נו, האט ער אויסגערעכענט, אז איצט, ווען די דאזיגע געווינשטע גערעטעניש שטעהט אונטער א פראגע-צייכען, איז בעסער צו זיצען אין בערלין אלס בעאמטער פון א פריוואטער בערלינער באנק, איידער צו זיצען אין מאסקווא און טראגען אויף זיך דעם יאך פון די סאוויעטישע פינאנסען.

לאמיר די ברייטע עפענטליכקייט אין מאסקווא ווייסט נישט פון שיינמאנ'ס האנדלונג, ווייל אין די צייטונגען האט מען וועגען דעם נישט געשריבען, איז אבער אין דער קליינער צאהל פון יענע, וואס ווייסען יא, נישט פערהאן קיין איינציגער, וואס זאל די דאזיגע האנדלונג נישט פערדאמען. דער אמת איז אבער, אז שיינמאנ'ס האנדלונג איז בלויז אנ'אויסדרוק פון דעם איצטיגען מאמענט אין רוסלאנד. שיינמאן איז נישט דער איינציגער פון צווישען די העכערע סאוויעטישע בעאמטע, וואס זענען לעצטענס געבליבען אין אויסלאנד און ווילען נישט ארייגפאהרען צוריק קיין רוסלאנד...

* * *

ווען רוסלאנד זאל היינטיגעס יאהר נישט געהאט האבען קיין די ערנדיגען חובות, וואלט די ברויט-פראגע סיי-ווי געשטאנען, ווי א ביין אין האלז פאר דער איצטיגער פאליטישער לויגיע, וואס ווער מ'געפיהרט אין סאוויעטען-פערבאנד

עס ליגט א טויטער אפגרונד צווישען דעם פויערטום און דער סאוויעטישער אידעאלאגיע. דער פויער ווייסט נישט פון קיין חכמות. מען קלערט איהם אויף שוין דאס צוועלפטע יאהר, פונדעסטוועגען איז ער נאך אלץ טויב צו פאליטישע טעאריעס, ער ווייסט איין זאך: ער ארבייט. ווייל ער פאר זיין ארבייט עפעס האבען. ער גיט דער שטאט ברויט וויל ער, אז די שטאט זאל איהם געבען שיך, קליידער, נאפט און אנדערע נויטיגע זאכען.

ביי דעם איצטיגען מאנגעל אין רויה-מאטעריאלען אין רוסלאנד, קען די רעגירונג, ביי איהר בעסטען ווילען, נישט קומען אנטקעגען די דאזיגע פארערונגען פון דעם פויער. דאס איינציגע, וואס זי קען יא טון, איז איהם בעצאהלען געלד פאר זיין תבואה. און בעסטען פאל קאן זי איהם ערלויבען צו פערקויפען זיינע תבואות אויף א פריוואטען אופן. וואס קומט אבער ארויס דעם פויער, אז ער קען שוין יא פערקויפען זיינע תבואות, ווען ער קען פאר דעם געלד גארנישט קויפען. פריוואטע לייט, ווידער, וואס קענען דעם פויער יא עפעס געבען און אויסטויש פאר זיין תבואה, האבען מורא די תבואה ביי איהם צו קויפען.

אזוי ארום האט זיך געשאפען איצט א לאגע, אז דער פויער אקערט בלויז גענוג פאר זיך און פאר זיין פאמיליע, „צו וואס דארף איך ארבייטען, ווי א פערד, פון פיר א זייגער פארטאג ביז שפעט אין אווענט און גארנישט האבען דערפון?" פרעגט ער. דעם ענטפער

(ענדע—זייט 6)

א לאדזער ייד מיניסטער אין מאקדאנאלד'ס קאבינעט.

עמנואל שינוועל'ס וואונדערבארע קאריערע.— זיין טאטע איז דא געווען א שניידער און האט מיט 40 יאהר צוריק עמיגרירט קיין ענגלאנד.

אין דעם נייעם מיניסטעריען-קאבינעט וואס מאקדאנאלד האט צוזאמענגעשטעלט, געפינט זיך אויך דער ייד עמאנועל שינוועל (מיניסטער פון קויהלען-גרובענס און בארג-אונטערנעהמונגען). דער איצטיגער מיניסטער אונטערשיידעט זיך זעהר פיל פון אלע פריהערדיגע יודישע מיניסטארען אין ענגלאנד. קודם כל איז ער נישט קיין געבוירענער אין ענגלאנד. זיינע עלטערן זענען פוילישע יודען און זאלען שטאמען פון לאדז, וואו עס לעבען נאך פיל פון זייערע קרובים. זיין פאטער איז געווען א שניידער אין לאדז. מיט אנ'ערך פערציג יאהר צוריק האט ער צוזאמען מיט זיין פיר-יעהריגען עמנואל אויסגעוואנדערט קיין ענגלאנד, וואו ער האט געלעבט גרוים נויט, ביז ער האט זיך צועפים דערשלאגען. זיין זוהן, עמנואל, האט זיך דערוויטל ערצויגען אין ענגלישע שולען און גאר יונגערהייט איז ער אריינגעטרעטען אין דער ענגלישער ארבייטער-פארטיי און דא גענומען שפילען א גרויסע ראלע. בעת דער מלחמה אין יאהר 1917 האט ער ארגאניזירט אין דער שטאט גלאזגאו אנ'אלגעמיינעם שטרייק, פארוואס דער דעמאלטיגער פרעמיער לאיד דזשארדזש האט איהם איינגעזעצט אין תפיסה אויף א קנאפען יאהר צייט.

די פרוי פון מיניסטער שינוועל איז נאך מעהר יודישקע פאר איהם... זי רעדט פיין יודיש און אויך איהרע קינדער לערנט זי, אז זיי זאלען פערשטעהן די שפראך פון איהר עלטערן היים אין פוילען.

לאדזער כראניק.

אומזאיז-שטייער

(ג) ביז'ן 15 יוני איז אנשלעסליך צאהלבאר די רעשט פון בעשטימטען אומזאיז-שטייער פאר 1929.

דיסקאנטא — ביליגער.

(—) צוליב די פערקלענערטע צאהל פראנזאקציעס איז דער דיסקאנטא-מארק אביסעל לייזער געווארען. אין דער צייט, וואס אין דער פאריגער וואך האט מען פאר דעם בעסטען מאטער-יאל געמוזט געבען מעהר פון 2 פראצענט דיסקאנטא, קאן מען שוין די מעג בעקומען אונטער 2 פראצ.

אופּאדלאשמוש'ז.

(—) דאס לאדזער האנדעלס-געריכט האט יודער ערקלערט „אנ'אופאדלאשמוש" פאלגענדע סוחרים און פאברי-קאנטען: משה יאקובאוויטש, צוגעל-גאס 27, וואצלאוו גיעווינאווסקי, פיעט-רקאווער 175, שמואל קאבאנסקי, צי-געלגאס 71, יוסף מארטינגער, זאוואדז-קא 16.

הויז-ווירט בעקומט אנ'אנאנימען בריף מיט א טויט-אורטייל

און ער וואַרפט זיך אויף א לאקאטאר מיט א רעוואלווער, אז ער איז דער שרייבער פונ'ם בריף.

די איינוואוינער פון דעם ניי-אויסגע-בויטען הויז פושעזשינער 94 געפינען זיך אין שטענדיגע סכסוכים מיט דעם הויז-ווירט ישראל מאלעס. דאס הויז, איז ווי געזאגט ערשט נישט לאנג אויפ-געבויט און עס בעשטעהט פון איינצעל-נע צימערן און קיכען. פאר'ן אריינצי-הען זיך, האט מאלעס גענומען פון יע-דען לאקאטאר 1000 זל. פאר'ן ערש-טען יאהר דירה-געלד און אונטערגע-שריבען א קאנטראקט, אז די וויי-טערדיגע יאהרען, וועלען זיי נאר דארפען צאהלען צו 600 זל. ווען די לאקאטא-רען זענען זיך געגאנגען אריינציהען אין הויז, האט מאלעס ביי זיי אויסגע-נארט די קאנטראקטען מיט'ן אויסרייד, אז מען דארף זיי אפשטעמפלען און שפּעטער האט ער זיי שוין נישט גע-וואלט אפגעבען, כדי אזוי ארום צו קאנען מאנען דירה-געלד וויפיל עס וועט זיך איהם פערגליסטען.

די לאקאטארען האבען בעשלאסען דעם ענין איבערצושיקען אין קרימי-נאל-געריכט.

דערווייל איז זיך מיישב דער הויז-ווירט און רופט צו זיך ארויף איינעם פון די לאקאטארען א געוויסען משה זלאטניק און ווען יענער איז געקומען, האט ער איהם געוויזען א בריף אהן אנ'אונטערשריפט, וואו מען דראהט איהם, דעם ווירט הייסט עס מיט'ן טויט. ווען זלאטניק האט איבערגעלייענט דעם בריף, האט מאלעס ארויסגעכאפט א רע-וואלווער און געפאדערט פון איהם ער-קלערונגען, ווייל ער איז איהם חושד אלס מחבר פונ'ם בריף. זלאטניק איז נישט טויט נישט לעבעדיג ארויסגעלא-פען פון דער שטוב און די זאך תיכף בעמעלדען אין פאליציי.

דער ענין איז איבערגעגאנגען צום געריכט.

טערמין פון צונעמען די מאנאפאל-קאנצעסיעס אפּגעלעגט ביז סוף יאהר

(ג) צו דער לאדזער שטייער-מאכט איז אנגעקומען א צירקולאר פון פינאנץ-מיניסטעריום, אז דער טערמין פון צו-נעמען די מאנאפאל-קאנצעסיעס איז אפּגעלעגט ביז'ן סוף פון לויפענדען יאהר.

וואס איז מיט דער יודישער ציגיינערקע אסתר?

צי איז שוין טאקע פון איהר אנגעקומען א פאטאגראפיע קיין לאדז?

(ג) אונזער בעשרייבונג פון פאריגען מיטוואך וועגען דעם, אז דאס פער-שוואונדענע יודישע מיידעל פון לאדז, אסתר שטערענפעלד, איז ענטדעקט גע-ווארען אלס ציגאנערקע אויפ'ן פראצעס פון דער פערברעכערישער ציגיינער-באנדע אין קאשוי (טשעכאסלאוואקיען), —האט געפינען א ברייטען זיפּקלאנג אין דער גאנצער יודישער און נישט-יודישער פרעסע אין גאנץ פוילען און אויסלאנד. ווי מיר האבען מיטגעטיילט, האט דער לאדזער ראבינאט זיך געווענ-דעט מיט אנ'אפעל צום ראבינאט אין פראג, אז מ'זאל זיך דארט געגוי בע-קענען מיט דעם אמת וועגען דער ענט-דעקטער יודישער ציגיינערקע אסתר און אז מ'זאל דורכאויס אהערשיקען קיין לאדז איהרס א פאטאגראפיע. כדי די פערצווייפעלטע עלטערן זאלען פעסט-שטעלען, צי עס איז ווירקליך זייער קינד, וואס איז צוגערויבט געווארען מיט 10 יאהר צוריק.

די נעכטיגע פוילישע פרעסע אין לאדז ברענגט אין שייכות דערמיט א ידיעה, אז די פראגער קהלה האט שוין געזאלט האבען געשיקט קיין לאדז א בריף, אין וועלכען עס ווערט פעסטגע-שטעלט, אז די געפינענע ציגיינערקע אסתר איז מאקע די זעלבע אסתר שטערענפעלד. ס'ווערען אויך איבערגע-געבען כלומרשטע פּרטים וועגען די אי-בערלעבענישען פון דער יודישער צי-גיינערקע אין דער סביבה פון די מענ-שען-פרעסער, וואס געפינען זיך שוין אין תפיסה צוויי יאהר צייט.

אויף ווי ווייט די מיטטיילונג פון דער פוילישער פרעסע וועגען דער יו-דישער ציגיינערקע אסתר שטערענפעלד איז אמת — איז נישט בעוואוסט, דען פון ראבינאט איז דערוויף נאך נישטא קיין בעשטעטיגונג.

ווילט איהר!!!

זיך אסעקורירען אויף לעבען, פייער, גנבה, זעהר גוטע בע-קוועמע פאר אייך בעדינגונגען

קלינגט תיכף אן טעלעפאן № 12-50

אין דער פערזיכערונגס-ביורא

פון מרדכי חיים רומקאווסקי קילינסקיעגא — 105 —

ווי איהר וועט זאפארט בעזוכט ווערען, רעיעל און פינקטליך בעהאנדעלט ווערען.

טיכטיגע אגענטען קאנען זיך מעלדען.

פערזוימט נישט!!!

א יודיש יונגעל פון פלאצק

געווארען בעריהמט אין דער גאנצער וויסענשאפטליכער וועלט.

מיט א יאהר צוריק איז ערשינען אין דייטשלאנד א בוך מיט'ן נאמען „אויף רויהעס וועגע", („אויף א הארטען וועג", אויפ'ן שער-בלאט שטעהט בלויז „יוגענד עראינערונגען איינעס דייטשען פראפע-סארס", ווער דאס איז אבער דער דאזי-גער פראפעסאר, דער פערפאסער פונ'ם בוך איז נישט בעוואוסט.

פארוואס דער פערפאסער האט מורא געהאט אויסצוזאגען זיין נאמען, האט מען געקענט זעהן גלייך ווי מ'האט אנגעהויבען לייענען דאס בוך, ווארום דער פער-פאסער הויבט אן זיינע מעמואַרען מיט די ווערטער:

„איך בין אין אנהויב פון יאהר 1868 געבוירען געווארען פון יודישע עלטערן אין פלאצק, א פוילישע שטאט, וועלכע ליגט ביים ווייכסעל אומגעפעהר אויפ'ן מיטען וועג צווישען טהארן און ווארשא".

דער פערפאסער. האט מען, אלזא, גע-קענט זעהן גלייך אין די ערשטע פאר שורות פון דעם בוך, איז א גע'שמד'טער יוד, וועלכער פיהלט אויף זיך דעם שאנד-פלעק פון א משומד, און ער בע-האלט דעריבער זיין נאמען.

מיט א קורצער צייט צוריק איז גע-שטארבען אין דייטשלאנד, אין געטינגען, דער בעריהמטער געלעהרטער פראפעסאר מארק לידזבארסקי, באלד נאך זיין טויט האט דער פערלעגער פערעפענטליכט דעם סוד, וואס א סך האבען שוין פון פריהער געוואוסט, אז ער איז עס דער פערפא-סער פון די „יוגענד-ערינערונגען פון א דייטשען פראפעסאר".

• • •

פראפעסאר מארק לידזבארסקי האט פערנומען א גרויסען פלאץ אין דער ווי-סענשאפט פון אונזער צייט. ער איז גע-ווען איינער פון די גרעסטע קענער פון סעמיטישע שפראכען און אויף די ענט-דעקטע אויפשריפטען פון די צפון-סעמי-טישע פעלקער, בעזונדערס אויף דער פארם פון דער שריפט איז ער געווען אפשר דער סאמע גרעסטער קענער, וואס די וועלט האט פערמאגט, געווען זעהר שווער צו געפינען נאך אזא אוי-טאריטעט ווי ער אויף דעם דאזיגען גע-ביט.

פאר לייער, וועלכע זענען נישט בע-האוונט אין דעם ענין, וויל איך דא בעמערקען, אז מיט'ן נאמען סעמיטען (קינדער פון „שם") בעצייכענען די גע-לערנטע פון כוף אכצענטען יאהרהונדערט א געוויסע גרופע פעלקער פון מערב-אזיען, ווי למשל די יודען, די א-ראבער. די כנענים, די ארמער, די בא-בילאנער, די אסיריער. אט די אלע פעל-קער האבען גערעדט עהנליכע שפראכען. מען מיינט אבער אויך די סעמיטישע שפראכען אין פערשידענע גרופען. מיט'ן נאמען צפון - סעמיטיש בעצייכענט מען אלע דיאלעקטען פון העבראיש און א-ראמיש (תרגום לשון).

אין מאנכע פון די דאזיגע דיאלעקטען איז געבליבען א געשריבענע ליטעראטור, אין מאנכע אבער זענען געבליבען בלויז אויפשריפטען אויף שטיינער, וואס מען האט ענטדעקט אין די לעצטע עטליכע צעהנדליג יאהר. צו זיין א גרויסער בקיא אין די ביכער און צו קענען זיי וויסענ-שאפטליך בעלייכטען און ערקלערען איז אויך קיין לייכטע זאך נישט. אבער נאך שווערער איז עס צו זיין א בקיא אין אזוי כגעקריצטע שטיינער און נאך אין א זעלכע דיאלעקטען, וואס מ'דארף ערשט, לויט די דאזיגע שטיינער פעסטשטעלען זייער גראמאטיק און דעם גענויען טייטש פון די ווערטער.

אויף אט די אויפשריפטען און ליטע-ראטורען פון די צפון-סעמיטישע פעלקער איז עס מארק לידזבארסקי געווען איינער פון די גאר גרעסטע אויטאריטעטען אין דער וועלט.

• • •

לידזבארסקי איז געווען א משומד פון ריינער איבערצייגונג, עס הייסט: ער איז געווען שטרענג איבערצייגט, אז אלס יוד וועט ער קיינמאל נישט קריגען אין דייטשלאנד קיין שטעלע אלס פראפעסאר און וועט דעריבער נישט קענען אויפטון פיל פאר דער וויסענשאפט. אנ'עהנליכער סארט משומד איז אויך געווען דניאל כוואלסאן אויך א פראפעסאר פון סעמי-טישע שפראכען. אבער כוואלסאן האט זיך גע'שמד'ט מעהר צוליב מאטעריעלע נוצען, ווי צוליב דער וויסענשאפט. לידז-בארסקי, אבער, ווייזט אויס, האט זיך גע'שמד'ט מעהר ווי אלץ, כדי צו האבען ברייטע מעגליכקייטען צו טון וויסענשאפט-ליכע ארבייט. עס איז אויך דא נאך א חלוק צווישען כוואלסאנ'ען און לידזבאר-סקי'ן. כוואלסאן איז געווען בעריהמט אין דער וויסענשאפטליכער וועלט אלס גע-לעהרטער. אלס משומד איידער אלס גע-לעהרטער. לידזבארסקי אבער איז געווען בעריהמט בלויז אין דער וויסענשאפטלי-כער וועלט אלס געלערטער. אלס משומד האט מען זעהר ווייניג געוואוסט פון איהם.

נישטא אין ערגיץ, אין קיין ענציקלא-פעדיעס, קיין דאטען און פאקטען וועגען זיין לעבען. אין דעם דייטשען „ווער איז ווער?" שטעהט בלויז, אז ער איז א פראפעסאר אויף סעמיטישע שפראכען אין געטינגען, אז ער האט דעם טיטעל געהיימראט און אז ער איז געבוירען גע-ווארען אין יאהר 1868, מעהר שטעהט קיין ווארט וועגען איהם נישט.

מ'וואלט אפשר געקענט זאגען, אז ער האט נישט געוואלט דערצעהלען פון זיך ווייל ער האט געזוכט צו בעהאלטען זיין יודישע אפשטאמונג, איז עס אבער נישט אזוי. זיין יודישע אפשטאמונג האט ער גראד נישט בעהאלטען, נאר ער האט בע-געבען אין זיינע מעמוארען א גאנץ ברייטע שילדערונג פון דער שטרענג-פרומער, אפגעשטאנענער, ארטאדאקסיש - יודישער סביבה, אין וועלכער ער איז געבוירען געווארען, און אין וועלכער ער האט גע-לעבט ביז דעם עלטער פון 14 יאהר.

פערקעהרט אבער, האט ער קיינמאל נישט ארויסגעשטעלט אין דער עפענטליכקייט זיין בערימטקייט אין דער וויסענשאפט-ליכער וועלט און די וויסענשאפטליכע פערדינסטען זיינע. אויף זיינע ביכער שטעהט בלויז דער נאמען מארק לידז-בארסקי, אבער עס שטעהט נישט לעבען דעם נאמען, אז ער איז א פראפעסאר אויף סעמיטישע שפראכען אין געטינגען און אז ער איז דער פערפאסער פון די און די ווערק, ווי דאס טון געוועהנליך אלע געלעהרטע אויף די שער-בלעטער פון זייערע ביכער.

לידזבארסקי האט קענטיג ניט געוואלט צוזאמשטעלען זיין טיטעל פראפעסאר אויף זיינע ביכער, אום דערמיט צו ווייזען, אז ער האט זיך גע'שמד'ט נישט צוליב טיט-לען, נאר אויסשליסליך כדי צו זיין אים-שטאנד זיך אפצוגעבען איינגאנצען צו וויסענשאפטליכע פארשונגען. אזא איינ-דרוק טראגט מען יעדענפאלס ארויס פון זיינע מעמוארען.

לידזבארסקי דערצעהלט אונז זיינע מעמוארען בלויז פון זיין יוגענד, ביז דעם עלטער פון 21 יאהר, ווען ער האט גע-ענדיגט א דייטשע גימנאזיום אין פויזען. וואס אבער מיט איהם האט שפעטער פאס-סירט, ווי אזוי און ווי לאנג ער האט שטודירט אין אוניווערסיטעט, ווי אזוי ער איז געווארען פראפעסאר און אונטער וועלכע אומשטענדען האט ער זיך גע-שמד'ט — וועגען אט די אלע זאכען דער-צעהלט ער אונז נישט. ער גיט אונז אבער, אין א פאר שטעלען א וואונק וועגען דעם וויטערדיגען גאנג פון זיין לע-בען. קיין זאך, שרייבט ער, האט נישט געמאכט אויף איהם אזא טיפען איינדרוק און נישט געהאט אזא ווירקונג אויף זיין גאנץ לעבען ווי דער ווערטעל אין פרקי אבות: „אט די וועלט אונזערע איז גע-גליכען צו א קארידאר, גרייט זיך צו אין קארידאר, כדי דו זאלסט אריינגעהן אין דעם זאל".

„אפילו שפעטער", שרייבט לידזבאר-סקי, „ווען איך האב שוין מעהר נישט געגלויבט אין קיין יענער וועלט, אזוי ווי אין דער יוגענד, איז אלץ ביי מיר געבליבען דער געדאנק, אז די געגענ-ווארט, אין וועלכער איך לעב, איז נישט פיל ווערט, און איך האב געטראגען אין זיך דעם ברענענדיגען ווואונש צו שאפען עפּעס, וואס וועט מיך איבערלעבען. און א צייט, ווען איך האב קוים געהאט וואס צו עסען האב איך גע'חלומ'ט פון פאנדען צו אונטערשטיצען און צו ענט-וויקלען דעם שטודיום, צו וועלכען איך האב זיך אפגעגעבען. נאך אלס סטודענט האב איך זיך איינגעשאפט אזא ביבליא-טעק, אז דאס זאל קאנען שפעטער אוועק-געגעבען ווערען צו א לעהר - אנשטאלט און דאס זאל העלפען ענטוויקלען דעם זעלביגען שטודיום. אויך דער אויסוואהל פון מיין ארבייטס-מאטעריאל איז געווען שטארק בעאיינפלוסט פון דער דאזיגער אויפפאסונג פון לעבען. איך האב קיין מאל נישט געקענט פערשטעהן ווי אזוי מ'קאן לעבען נאך דעם פראנצויזישען שפרוך: „נאך מיר מעג קומען דער מבול".

אט אזוי האט דער דאזיגער מאמר פון פרקי אבות זיך ארייננעריקט אין

(ענדע זעהע זייט 6)

לאדז האט איצט 26 טויזענד אַרבייטסלאזע

אין די באנוועל-פאבריקען ווערט נאר געארבייט 4 און א האלבען טאג וועכענטליך.

(—) די גרעסטע צאהל רעדוקציעס פון ארבייטער קומט פאר אין דער באנ-וועל-אינדוסטריע. די גרעסטע 43 באנ-וועל-פאבריקען אין דער לאדזער וואיע-וואודזשטווא הייבען די וואך אן צו ארביי-טען נאר 3 און א האלבען טאג וועכענט-ליך. אין די דאזיגע פאבריקען ארבייטען 61,859 ארבייטער.

בעסער איז שוין אין דער קאמגארן-אינדוסטריע. אין די 12 גרויסע פאברי-קען וואס בעשעפטיגען 28,580 ארביי-טער וועט די וואך געארבייט ווערען צו 4 טעג. אמבעסטען איז אבער אין קאט-גארן-שפּינעריען (4 פאבריקען), וועל-כע בעשעפטיגען ארום 2,275 ארבייטער. דא וועט געארבייט ווערען 5 און א האל-בען טאג.

די מאמאשאווער פאבריק פון קונסט-לויבען זייד, וועלכע בעשעפטיגט 5 טוי-זענד ארבייטער, ארבייט אין זעהר גוטע בעדינגונגען. דא ווערט געארבייט גאנ-צע 6 טעג א וואך.

(—) אין מלוכה'שען ארבייטס-פער-מיטלונגס-אמט פון לאדז און די באוויא-טען לאדז לאסק, שעראדז, לענטשיץ און בזשעזשין זענען ביז דעם 8 יוני פערגאטירט 25,880 ארבייטסלאזע, דערפון איז אין לאדז אליין פערהאן 17,739 ארבייטסלאזע, אין פאביאניץ — 1,894, אין זגערזש — 2,793, אין זדונסקא-וואליא, 133, אין טאמאשאוו 1,637, אין קאנסטאנטין — 150, און אין אלעקסאנדער — 100 און אין רודא פאביאניץ 184.

— 14,319 ארבייטסלאזע האבען די פאריגע וואך בעקומען אונטערשטיצונ-גען.

אזוי האט עס אויסגעזעהן ביז דעם 8 יוני צוליב דעם קאנפליקט אין איי-ניגע פאבריקען, וועט די וואך די צאהל ארבייטסלאזע פילפאך פערגרעסערט ווערען.

סוחרים ארגאניזירען זיך צו בעשי-צען זייערע חובות ביי די קליענטען.

(—) אויף א געמיינזאמער זיצונג פון די סעקציע-פערוואלטונגען פון דער וועש-טריקאטאזש בראנזשע, לעדער און גאלאנטעריע-זאקען-בראנזשע ביים צענ-טראלען סוחרים-פעראיין. פיעטריקא-ווער 10, איז אנגענומען געווארען פאל-גענדער בעשלוס:

1) שאפען א ספעציעלע קאמיסיע פאר קרעדיט-שוץ און גלייכצייטיג צו-שאפען א ספעציעלען פאנד פון עטליכע טויזענד זל. וואס וועט געשטעלט ווערען אין רשות פון דער קאמיסיע כדי צו בעקעמפען בייזוויליגע אופּאדלאשמשען.

2) נישט אננעמען קיין לאנג-טערמי-ניגע וועקסלען, ווייל דאס פערשארפט נאך מעהר די סיטואציע אינ'ם האנ-דעל.

3) אויפמערקזאם צו מאכען די מיטגלידער פון דער סעקציע, אז די סוחרים, וועלכע האבען זיך ביז איצט אויפגעפיהרט געוויסענהאפטיג, זאל מען נישט אפזאגען דעם ווייטערדיגען קרע-דיט.

4) אויפקלערען די מיטגלידער פון די סעקציעס, אז זיי זאלען תיכף אויפ-געבען דעם ליטער פון דער סעקציע די נעמען פון די בעלי חובות, וועלכע קוי-פען נישט אויס די איינענע אקצעפטען און די פראטעסטירטע וועקסלען פון זייער קליענטעלע.

5) די פערזאמלעטע בעשליסען צו בעקעמפען די סוחרים, וואס וועלען זיך נים אונטערווארפען די אויבענדערמאנ-טע בעשליסען.

קאשטשושקא'ס דענקמאל.

(—) די בוי-אבטיילונג ביים מאגיס-טראט האט פערעפענטליכט א קאנקורס אויף דעם בעטאן-פונדאמענט אונטער'ן קאשטשושקא דענקמאל אויפ'ן פריי-הייטס-פלאץ, עס זענען איינגעפלאסען א גאנצע רייה אפערטען פון בוי-אונטער-נעמער. די טייערסטע איז 60 טויזענד זל. און די ביליגסטע 40 טויזענד. דער מאגיסטראט וועט איצט בעשטימען ווע-מען איבערצוגעבען, די ארבייט און וואהרשיינליך וועט זיך שוין דעם חודש אנהויבען די ארבייט. אין אקטאבער זאל שוין די גאנצע ארבייט פערטיג זיין.

אנשטעקענדע קראנקהייטען

(—) אין דער פאריגער וואך זענען פערנאטירט געווארען 59 אנשטעקענדע קראנקהייטען. די קראנקע זענען געווא-רען איזאלירט.

דער קאמף מיט שווינדזוכט

(—) דער געזונדהייטס-אמט ביים מא-גיסטראט האט בעשלאסען אנצוהויבען אנ'אקציע איינצואימפען די ניי-געבוירע-נע קינדער א סערום געגען שווינדזוכט.

לאדזער קליינינקייטען

רויב-פייגעל

אין מלחמה-צייט, אויף די שלאכט-פעלדער, בעווייזען זיך מחנות פייגעל. א ספעציעלער מין, מ'רופט זיי: רויב-פייגעל. וואס איז די עובדה פון די רויב-פייגעל? נאך דער שלאכט נידערן די בעפליגעלטע רוצחים אראפ צו דער פון בלוט-פערווייקטער ערד, און רייסען און פרעסען שטיקער פלייש פון די גע-פאלענע זעלנער—א גאנץ לייטישע אויפ-גאבע, נישט אמת?

אויך אין לאדז האבען מיר איצט א מחנה רויב-פייגעל. צוויי-פיסיגע פייגעל, וואס נוצען אויס די איצטיגע קריזיס-מלחמה אין לאדז, און רייסען לעבעדיגע שטיקער פון די נאך קוים זשיפעדיגע קריזיס-קרבנות.

היער זענען די דאזיגע צוויי-פיסיגע רויב - פייגעל? — ליציטאציע - גייערס! נשמה-כאפערס, וואס מאכען א לעבען דערפון, וואס זיי געהען מיט די קא-מארניקעס און קויפען אפּ דאס לעצטע ביסעל בעבעכעס פון דעם דערשלאגענעם, פון דעם רואינירטען סוחר — דאס איז זייער „בערוף".

געהען זיי גאנצע מחנות, פונקט ווי יענע רויב-פייגעל נאך א שלאכט. לאזען זיך אריין זאלבעזעקסט, זאלבעאכט, יו-דען און גוים. מ'ליציטירט, מ'קויפט, שפעטער קומט מען נעמען „אויסקויף-געלד". ביי דעם קרבן פון קריזיס, וואס האלט זיך נאך קוים אויף די פיס, צאפט מען בלוט טעמער-וויי, און מיט אזא „פאך" פערנעמען זיך מענשען (אויב מ'קאן זיך אזוי אויסדריקען: מענשען!).

ס'וואלט שוין באמת געווען די העכ-סטע צייט, אז סוחרים און פאבריקאנטען, בפרט די קאמארניקעס זאלען זיך אפּ-שאקלען פון די דאזיגע צוויי-פיסיגע רויב-פייגעל — סיי ווי געהען זיי נישט קויפען...

—זשאן—

ווילט איהר, דאס אייערע וואוינונ-גען זאלען ניט בלייבען אויף הפקר בעת איהר זענט אויף זומער-וואוי-נונגען און קור-ערטער?

דאן ווענדעט זיך תיכף אין דעם פערזיכערונגס - ביורא פון ח' מרדכי חיים רומקאווסקי, קילינסקיעגא 105, טעלעפאן 50—12, וואו ער נעמט אן אלע ארט אסעקוראציעס געגען פייער און גנבה ספעציעל פון וואוינונגען. אלע די, וועלכע פאהרען איצט אפּ, דארפען זאפארט אנקלינגען טעלעפאן 50—12, און זיי וועלען בעזוכט ווערען כדי אדורכ-צופיהרען די אסעקוראציע.

בכדי די לאדזער איינוואוינער זאלען אין די זומער-חדשים זיין רוהיג און נישט דארפען מורא האבען פאר גנבות, איז עס זייער איינגענער אינטערעס דורכ-צופיהרען א פערזיכערונגס-פאליסע און אנקלינגען טעלעפאן 50—12 אין דער ביורא פון מרדכי חיים רומקאווסקי.

די אינסטיטוציע, וואָס ראַטעוועט אַפּ טויזנדער יודען פון אונטערגאַנג

אַרויסגעגעבן הלוואות אויף העכער דריטהאַלבן מיליאָן זל.

נעכטיגע גענעראַל־פערזאַמלונג פון לאָדזער „רעטונגס־קאָמיטעט".

(ג) נעכטן איז פאָרגעקומען די יעהרליכע אַלגעמיינע פערזאַמלונג פון לאָדזער יודישען רעטונגס־קאָמיטעט. גאָלדעם ווי פרעזעס ב. וואַקס עפענט די פערזאַמלונג, נעמט איבער דעם פאָר זיץ ה' פּאַוועל ראָזענטאַל. ה' באַנאַש גיט אָפּ דעם טעטיגקייטס־בעריכט פאַר'ן יאָהר 1928, און לייענט אויך דעם פּראָ־טאָקאָל פון דער רעוויזיאָנס־קאָמיסיע.

פון'ם בעריכט, איז צו זעהן, אַז פון 20. מערץ 1926, ד. ה. זייט דער רעטונגס־קאָמיטעט איז געשאַפען געוואָ־רען, ביז'ן 31. מערץ 1929 זענען אַריינ־געפלאָסען 15,186 בויטעם וועגען הלוואות. הלוואות האָבען בעקומען 13,316 פערזאָן, דערפון סוחרים — 1,570,903 זל. (7823 פערזאָן), פאַבריקאַנטען 233,970 זל. (989 פערזאָן), האַנד־ווערקער 742,075 זל. (4139 פערזאָן), פרייע פראָפעסיעס 83,110 זל. (365 פערזאָן). סך־הכל האָט דער רעטונגס־קאָמיטעט אַרויסגעגעבען הלוואות אין פערלויף פון 3 יאָהר אויף אַן'אַלגעמיי־נע סומע פון 2,630,058 זל. די פּראָ־צענטועלע פערהעלטניש צווישען די שטאַנדען, וואָס האָבען בעקומען הלוואות פון רעטונגס־קאָמיטעט, שטעלט זיך פאָר אויף אַזאַ אופן: דער האַנדעל האָט בעקומען 59,7 פּראָצענט פון דער גאַנצער סומע פאַר די דריי יאָהר; די אינדוסטריע 8,9 פּראָצ.; דאָס האַנד־ווערק 28,2 פּראָצ.; פרייע פּראָפעסיעס 3,2 פּראָצענט.

אין דער דיסקוסיע איבער'ן בעריכט און דעם בילאַנס האָבען זיך בעטייליגט דאָס רוב פון די אַנוועזענדע. דער בע־ריכט ווערט לסוף בעשטעטיגט.

דערויף ווערט דורך ה' באַנאַש פאָר־געלייענט דער בודזשעט פאַר'ן לויפנ־דען יאָהר.

נאָך אַ קורצען מיינונגס־אויסטויש ווערט דער בודזשעט איינשטימיג אַק־צעפּטירט.

וואָס אַנבעלאַנגט דער טעטיגקייט פון רעטונגס־קאָמיטעט בעת'ן שאַרפען קריזיס, לאָזט זיך בעמערקען אַ גרוי־סער דראַנג נאָך הלוואות פון פערשידענע שיכטען. דער רעטונגס־קאָמיטעט שטיצט זיך אָבער ס'רוב אויף די פאָנ־דען וואָ סווערען צונויפגעשטעלט פון מיטגלידס־אָפּצאָהל, אויף פריוואַטע שפענדען און אויף סובווענציען פון אַמע־ריקאַ און לאָנדאָן. דאָס פרייטע יודי־שע לאָדז, פערשטעהט לייִדער נישט אָפּ־צושאַצען די ווילטעטיגקייט פון רעטונגס־קאָמיטעט און שטיצט נישט די ווילטעטי־גע אינסטיטוציע, וועט גיט פיִים אויס־פיִגען מאָמענט אַרויס יעדען חודש הלוואות אויף אַ סומע פון 80 טויזענד זל.

פאַרוואָס דער „ראַזוואָי" איז געגען עקסצעסען...

דאָס דאָרע „ראַזוואָי"־בלעטעל אין לאָדז האָט אַ גאַנצע וואָך פערשוויגען די לעמבערגער געשעהעניִשען און ענדליך, אין עס נעכטען, לכבוד זונטאָג מסתמא, אַרויס מיט דבורים און אַ ברוקע גע־פון מיט דער אַפּגערובענער קאַפּויטע.

קיין נייעס דערצעהלט נישט דער „ראַזוואָי". דאָס דאָזיגע בלעטעל איז פון אויבּנ־ן אָן מעלה גירה דאָס, וואָס דער פּעמער ענדעקישער אָרגאַן אין וואַרשע האָט שוין לאַנג צעקייעט אַ ניִיעם זענען נאָר דאָ, די פאַלשע טרעהרען, וואָס דאָס דאָזיגע בלעטעל פערגיסט אויף די מרויערגע געשעהעניִשען.

אויף וואָס מיינט איהר ווייִנט דאָס דאָזיגע בלעטעל? — אויף פּוילענס גוּ־טען נאָמען, וואָס ווערט פער־שוואַרצט דורך די מעשים פון דער סטו־דענטעריע? — האָט איהר אַ טעות.

—מיר ווילען נישט — שרייבט דער „ראַזוואָי" קיין אָנפאַלען אויף יודען, ווייל דערמיט וועט מען סיי ווי נישט אַרויסיאָגען די יודען פון פּוילען, און אונזער אויפגאַבע איז צו בעזייטיגען אַ גרויסען פּראָצענט פון דער יודישער בעפעלקערונג.

אָט דערפאַר וויל נישט דער „ראָז־וואָי" קיין עקסצעסען.

זיי פרעגען נישט דאָס געוואונשטען ציל...

—פּס.

שטייער־נאַטשעלניקעס זיך נישט געוואָלט רעכנען מיט אַנ'אָפּמאַך פון דער פינאַנץ־קאַמער.

מעמאָריאַל פון יודישע און קריסטליכע בעקער'ס צום פּרעזעס טאַוואַרניצקי.

(ג) דיר עלעגאַציע פון קריסטליכען און יודישען בעקער־צעך אין לאָדז האָט זיך פאָרגעשטעלט דעם פרעזעס פון דער לאָדזער פינאַנץ־קאַמער, ה' טאַ־וואַרניצקי און איהם דערלאַנגט אַ מע־מאָריאַל, אין וועלכען עס זענען אַנגע־וויזען געוואָרען אַ רייִהע פעהלערן, וואָס זענען בעגאַנגען געוואָרען בייִם אָפּשאַ־צען דעם אומזאַץ פאַר 1928.

ווי בעקאַנט, איז צווישען די לאָדזער בעקערייִ־איינגענטימער און דער פינאַנץ־קאַמער אין זיין צייט געשלאָסען געוואָ־רען אַנ'אָפּמאַך, לויט וועלכען די בעקע־רייִ־בעזיצער דאַרפען בעצאָהלען דעם אומזאַץ־שטייער לויט'ן „רויִשאַלט". אין זין פון דעם אָפּמאַך זענען די בע־קערייִ־איינגענטימער פערטיילט געוואָרען אין 7 קאַטעגאָריעס; אָפּהענגיג פון דער הויך פון פּראָדוקציע און פאַראויס בעשטימט געוואָרען דער בעטראָג פון אומזאַץ־שטייער פאַר יעדער בעקער־קאַטעגאָריע בעזונדער.

אָבער ביי דער לעצטער זיצונג פון אומזאַץ־שטייער זענען די בעקערייִ־בעזיצער אין לאָדז איבערגעשאַצט גע־וואָרען 3—4 פאַך. די שאַצונגס־קאָמי־סיעס האָבען צומאָל נישט גענומען פאַר זייער אָריענטאַציע די בעשטימטע קאַ־טעגאָריעס פון די בעקער'ס. די מיטגלי־דער פון די שאַצונגס־קאָמיסיעס, וועל־כע האָבען זיך יאָ פערופען אויפ'ן אָפּ־מאַך צווישען די בעקער מיט די פינאַנץ־קאַמער, האָבען זיך בעגעגענט מיט אַנ'ענטשידענעם אָפּזאָג פון די שטייער־נאַטשעלניקעס, וועלכע האָבען נישט גע־וואָלט נעמען אין אַכט דעם געגענזיי־טיג אונטערגעשריבענעם אָפּמאַך.

פּרעזעס טאַוואַרניצקי האָט געגומען אין אַכט די מאָטיוון פון'ם מעמאָר אַל און האָט צוגעזאָגט ביים בעטראַכטען די רעקורסע דורך דער פינאַנץ־קאַמער זיך צו רעכנען מיט'ן דערמאָנטען אָפּ־מאַך מיט די בעקער'ס.

—0—

יודיש טעאַטער אין זאַל פילהאַרמאָניע — נאַרוטאָוויטש 20 —

אונטער דער לייטונג פון א. בעזמאַן און א. קאַמפּאַניעץ

גאַסטראָלען פון די בעריהמטע סובּרעטין און געזאַנגס־ליבהאַבער

ווי'ערא קאַניעווסקאַ, פּאָ'ל ברייטמאַן

מיט אַנטייל פון מאַקס בריז.

היינט מאָנטאָג 9 אָוונד גרויסע פּאָפּולערע פאָרשטעלונג

פון 1 ביז 2.50

די אין לאָדז בעליבטע פּיעסע

פּענסיאָן־מיידל

אין 3 אַקטען מיט געזאַנג און טענץ.

פּענסיאָן מיידעל—וויערא קאַניעווסקאַ, ראָל ארענשטיין—פּ. ברייטמאַן

מאָרגען דינסטאָג, ד. 11־טען 9 אָוונט

שלאַגער פון קאַמינסקי'ס טעאַטער אין וואַרשע

נייע הערליכע געזאַנגס־נומערן

איינשטודירטע נייע טענץ

גרויסער קנאַבעז־כאָר

דאָס חזנ'דל

אין 8 אַקטען פון שטיינבערג, מוזיק פון רומשינסקי.

הויפּטראָל אַלס חזנד'ל וויערא קאַניעווסקאַ, ראָל דוד פּאָול ברייטמאַן

אין אַלע פּיעסען נעמען אַנטייל לויט א. ב. פּרויען: בעזמאַן, באָריסאָווא מאַכאַראָווסקאַ, נערה, פּאָדערמאַן, קאַרעני, קאַמפּאַניעץ. מענער: אַריעל, איזענ־בערג, באַלבירסקי, האַמבורגער, מאַכאַראָווסקי, מאַטקאָוו, נייהויז, פּאַלאַנסקי. ישראל קאַמפּאַניעץ, ראַבינאָוויטש, ראַקאָוו.

אַדמיניסט.—מ. אַרנוואַלד. מוזיקאַלישע לייט.: ל. זעלמאַן.

בילעטען אויף אַלע פאָרשטעלונגען צו בעקומען אין קאַסע פון פילהאַרמאָניע

קופּאָן № 40

אויף אומזיסטע יורידישע עצות.

דער בעזיצער פונ'ם דאָזיגען קופּאָן קאָן בעקומען אומזיסט יורידישע עצות דורכ'ן יורי־קאָנסול פון אונזער רעדאַקציע.

גילטיג היינט מאָנטאָג,

דעם 10. יוני פון 8—9 אָוו.

נאַכט־דיזשורנע אין די אַפּטייקן.

היינט דיזשורירען פאָלגענדע אַפּטייקען אַנטאָניעווויטש, פּאַביאַניצער 50; לאַזרזינסקי, פּעטריקאָווער 164; סאַר־לעווויטש, פּושעיאַר 19; רעמביעליג־סקע אַנדזשעיאַ 26; זונדעלעוויטש, פּעטרי־קאָווער 25; פּאָסמערקעוויטש, זגערזשער 54; טראַליאָווסקאַ, בזשעזשינער 56.

ווער איז אַ גייסטיגער אַרבייטער?

(—) ביז איצט האָבען געהערשט פערשידענע ספקות צי געוויסע גרופען אַנגעשטעלטע קאָן מען פערעכענען צו דער קאַטעגאָריע גייסטיגע אַרביי־טער. און צוזאַמענהאַנג דערמיט האָט מען שוין געשטעלט אונטער אַ פראַגע צייכען זייערע רעכט צו געניסען פון די פּריווילעגיעס און הנחות פאַר דער דאָ־זיגער קאַטעגאָריע. פאַר אַ געוויסער פירמע, געהערען צו דער קאַטעגאָריע גייסטיגע אַרבייטער.

איצט ווערן בעטראַכט אַנדערע בראַנ־זשעס.

וויפיל וועקסלען ווערען פּראָטעסטירט אין לאָדז?

(ג) לויט אַ מאַגיסטראַט סטאַטיסטיק איז אין אַפּריל ה. י. אין לאָדז אויסגע־קויפט געוואָרען ביי די היגע רעגענטען נישט־פּראָטעסטירטע וועקסלען אין אַ צאָהל פון 16,992 שטיק; אין די ערשטע פיר חדשים פון לויפענדען יאָהר זענען אויסגעלייזט געוואָרען פון די רעגענטען נישט־פּראָטעסטירטע וועקסלען אין אַ צאָהל פון 61,298 אויף אַנ'אַלגעמיינע סומע פון 13,150,600 זל.; אין די ער־שטע פיר חדשים פון 1929 זענען אין לאָדז פּראָטעסטירט געוואָרען 139,328 וועקסלען אויף אַ סומע פון 26,231,600 זל. בלויז אין אַפּריל האָבען די פּראָטעס־טען אין לאָדז בעטראָפען 8,292,100 זל.

אַ גרויסע שרפה אין אַ פאַבריק

(—) פרייטאָג נאָכמיטאָג איז אויסגע־בראָכען אַ גרויסע שרפה אין מיהלער'ס פאַבריק לעשנאַ 3.

דאָס פייער איז אויסגעבראָכען אין קעלער, בעת אַלע אַרבייטער אויף די אונטערשטע און אויבערשטע שטאָק זענען געשטאַנען ביי דער אַרבייט. צווישען די אַרבייטער איז ענטשטאַנען אַ געוואַלדיגע פּאַניק און אַלע צען אויכצאָם האָבען זיך אַרויסגעלאָזט אויף דער גאַס. ס'איז ממש געוועזען עפּעס אַנ'אייסערגעוועהנליך גליק, וואָס מ'איז אָפּגעקומען מיט דער בלויזער טויט־שרעק און קיינער איז נישט פערוואונדעט גע־וואָרען ביים געדראַנג און געשטופּ. די ענערגישע פייערלעשער, וועלכע זענען אָנגעקומען אויס'ן אַ פּאָר מינוט נאָכ'ן אויסבראָך פון דער שרפה, האָבען אונ־טערגענומען אַנ'ענערגישע אַקציע און אין גיכען איינגעלאָשען די שרפה.

די סבה פון דער שרפה איז אַ פונק פון דער מאַשין, וואָס איז אַריינגעפאַלען אינ'ם באַנוועל.

די שאָדענס בעטרעפען 6000 זל.

פּראָפ. בראָדעצקי און קורט בלומענפעלד אין לאָדז.

היינט גראַנדיעזע ציוניסטישע אַקאַדעמיע.

היינט קומען קיין לאָדז די אַנגע־זעהענע ציוניסטישע פערזענליכקייטען: פּראָפ. ד"ר ז. בראָדעצקי, מיטגליד פון דער ציוניסטישער עקזעקוטיווע אין לאָנדאָן, און ה' קורט בלומענפעלד, פּרעזידענט פון דער ציוניסטישער פער־איינגונג אין דייטשלאַנד און ווינצע־פּאָר־זיצער פון ציוניסטישען אַקציאָנס־קאָ־מיטעט.

די היגע ציוניסטישע אָרגאַניזאַציע גרייט צו פאַר די חשוב'ע געסט אַ גלענ־צענדען קבלת־פּנים.

היינט 8,30 אָוונד ווערט איינגעאָר־דענט אין זאַל פון קינאָ־טעאַטער „ספּלענדיד" אויף נאַרוטאָוויטש־גאַס 20 אַ גרויסע אַקאַדעמיע, אויף וועלכער פּראָפ. בראָדעצקי און קורט בלומענ־פעלד וועלען אַרויסטרעטען מיט רעדעס וועגען דער לאַגע אין ציוניזם און אין ארץ ישראל, די פּערספּעקטיווען פון חורבאַן־פּאָליטיק אויפבוי פון לאַנד און די בעפאָרשטעהענדע 5־טע עליה און וועלען בעריהרען די אַלע וויכטיגע פּראָבלעמען, וואָס שטעהען און צוזאַ־מענהאַנג מיט דער פערברייטערונג פון דער יודישער אַגענצ'ע אין דער צוציהונג פון אַלע יודישע קרייזען צום ארץ־ישראל־אויפבוי.

די אַקאַדעמיע מיט דער בעטייליגונג פון די פּראָמינענטע ציוניסטישע פיהרער האָט פעראַנטערעסירט די ברייטע יודי־שע קרייזען און עס איז צו ערוואַרטען, אַז זי וועט צאָהלרייך בעזוכט ווערען.

צוליב דעם, וואָס ד"ר קורט בלומענ־פעלד מוז נאָך היינט אָוונד צוריק אָפּ־פאָהרען קיין בערלין, וועט די אַקאַדע־מיע זיך אָנהויבען פּינקטליך צו דער בעשטימטער שעה.

אַמיליאַן דאַלאַר

שפּאַנענדער ראָמאַן פון היינטיגער צייט

(8־טע פאָרטזעצונג)

— דערפאַר, ווייל איהר האָט מיר נישט געוואָלט העלפען אויפעסען די קאָ־לאַציע פון די טאַרטינגען־פיש... דאָס איז אַ מאכל אוועקצופּאַקען מענשען אויף יע־נער וועלט, ווי איך ליב ענגלאַנד... צוויי דאָקטוירים האָבען אַ גאַנצע נאַכט געמוזט וואַכען לעבען מיין בעט... ווען נישט זיי, אַהאַ, ווי איך וואָלט שוין היינט געווען.

— איהר וועט בעוויליגען אָנצונעמען מיין טיפסטען מיטגעפיהל.

— אָבער... איהר קענט מאַלאַגע, דאָס לאַנד מאַלאַגע?

— לייִדער, ניין?

— איינער פון די צוויי דאָקטוירים האָט מיך געהייסען בעזעצען אין מאַלאַ־גע... דאָס איז אַ לאַנד, וואָס ווייס קיינמאָל נישט פון קיין קאַלט וועטער... דאָרט הערשט אַנ'אייביגער פריהלינג. הע, וואָס מיינט איהר, זאָל איך פּרווון מאַלאַגע?

מאַקסים'ן איז נישט לייכט אָנגעקומען פּטור צו ווערען פון דעמדאָזיגען פּלוי־דערזאַק, וועלכער זוכט אַרום דאָס גאַנצע לעבען אַ לאַנד, וואו מען קען נישט גע־פרוירען ווערען.

אין אַ קורצער צייט אַרום האָט ער, שפּאַצירענדיג, געפונען דאָס הויז, וואָס ער האָט געזוכט. ער איז אַריין אין אַ וואוינונג אין פּאַרטער. עס האָט איהם אויפ־גענומען אַ קליין פערשוינדעל מיט אַ גלאַט־ראַזירט פּנים; אַ פליכעוואַטען קאָפּ און מיט אומגעוועהנליך־לעבהאַפטע בעוועגונגען.

— פירמע קלוי און עליאָט? — האָט מאַקסים געפרעגט.

— איך בין קלוי, דזשעמס קלוי, און בין גרייט אייך צו דינען. איך בין דער איינציגער בעזיצער פון דער פירמע זינט דעם טויט פון ערווירדיגען אַרטור עליאָט, וועלכער האָט זיך מיט אַ האַלב יאָהר אַריבערגעטראָגען אויף יענער וועלט. מיט וואָס קען איך אייך דינען? ביטע, זייט פריהעראויס וויסען, אַז איהר האָט נישט נעקענט אויסקלויבען קיין בעסערען דעדעקטיוו־ביוראָ. דזשעמס קלוי זעהט, הערט, ווייסט אַלץ, פאַרשט אויס יעדעס געהיימניס. איז מיר ערלויבט אייך צו פרעגען, ווער עס האָט אייך געהייסען קומען צו מיר?

— דער פּאָרטיער פון האָטעל „מעטראָפּאָל", וואו איך האָב געוואוינט...

אָבער לאָמיר רעדען צו דער זאַך. עס געהט מיר וועגען ענטדעקען אַ סוד.

— דאָס איז מיין ספּעציאַליטעט. אין די ענינים קען מיך קיינער נישט אי־בעריאָגען. איינפערזוכט?

— ניין, נישט קיין איינפערזוכט?

— אויספאָרשען אַ ריוואַל — דאָס איז איינע פון מיינע הויפּט־מעלות, דערויף בין איך אַ מייסטער.

— און דאָס אויך נישט. אפשר וועט איהר מיר ערלויבען, אַז איך אַליין זאָל אייך איבערגעבען, ווייל אייער מעטאָדע צו טרעפען וועט פערנעמען צופיל צייט.

— ביטע זעהר. גיט מיר איבער וועגען וואָס עס געהט. איך בין גרייט איי צו דינען.

דזשעמס קלוי האָט זיך בעוואָפענט מיט אַ נאָטיץ־ביכעל און אַ בליישטיפט.

— קענט איהר דעם בעריהמטען ענגלישען דיכטער שעקספּיר?..

— שעקספּיר?.. יאָ, איך קען איהם. פערשטעהט זיך, אַז נישט פערזענליך.. איך דערמאָן מיך, אַז אין בערלין האָב איך געזעהן אויפפיהרען זיינס אַ דראַמע „די רויבער".

— אַזוי? איהר האָט אָבער אַ קליינעם טעות. „די רויבער" האָט אָנגעשרי־בען פרידריך שילער און נישט שעקספּיר.

— יאָ, יאָ, איהר זענט גערעכט, פרידריך שילער.

— איהר קענט איהם נישט, הייסט עס? וועט אייך נישט זיין שווער צו קריגען זיין פאָטאָגראַפיע?

— אין פערלויף פון אַ פּאָר שעה וועל איך קריגען אין דער האַנד אַריין די פאָטאָגראַפיע פון שעקספּיר.. איך גאַראַנטיר אייך... הייסט עס, איז איהר האָט עפּעס אַנ'ענין מיט שעקספּירען? וועל איך אין צוזאַמענהאַנג דערמיט תיכף דאַר־פען אוועקפאָהרען? האָב איך צו ערלעדיגען פאַר אייך עפּעס אויסערגעוועהנליכע שליחותן? דאָס לעצטע איז באמת מיין ספּעציאַליטעט...

— ניין, נישט דאָס. עס האַנדעלט זיך לחלוטין וועגען שעקספּיר'ן, וועלכען איהר דאַרפט נישט מיטטיילען קיין שום זאַך.

— אָ, פאַרוואָס נישט?

— בפשוט דערפאַר, ווייל שעקספּיר לעבט שוין נישט.

— איהר וועט בעוויליגען אָנצונעמען מיין טיף בעדויערונג־געפיהל. אַ שאָד, באמת אַ שאָד. אהא, איצט פערשטעה איך שוין, וועגען וואָס עס געהט: אַ ירושה־ענין?

— ניין. עס האַנדעלט זיך דאָ וועגען אַ מענש, וואָס איך קען נישט זיין נאָמען און ווייס נישט זיין אַדרעס. עס איז מיר בלויז בעוואוסט, אַז ער איז אומ־געוועהנליך שטאַרק ענהליך צום בעריהמטען פּאָעט שעקספּיר. וועגען אַלעם איבערי־גען האָף איך געוואָהר צו ווערען ביי אייך, אייך קלוי, און נאָר אַמגיכסטען. איך בין זיכער, אַז איך וועל נישט האָבען קיין טעות.

— ניין, איהר וועט נישט האָבען קיין טעות. איך וועל אייך נישט ערפּאַי־רען אין אייערע האָפנונגען, זייט זיכער. איך האָב ליב אַזעלכע אויפגאַבען, און איך האָף, אַז איהר וועט זיין צופרידען. שוועריגקייטען צווינגען מיך נאָך שטאַר־קער און אייפעריגער צו אַרבייטען. די בעסטע כחות מיינע וועל איך אוועקגעבען צו דערגעהן ווער יענער איז... וואו האָט איהר לעצטענס געזעהן דעם דאָזיגען מענש, אָדער וואו האָט איהר לעצטענס גערעדט מיט איהם?

— איינמאָל אין מיין לעבען. נעכטען אין אָוונד. אין קאַסינאָ, און דער־נאָך אין פּאַרק...

— אויסגעצייכענט. אויב אַזוי האָבען מיר נאָך גאַרנישט פערשפּעטיגט. איז מיר ערלויבט אייך צו פרעגען וואָס פאַר אַ געשעפטען איהר האָט מיט איהם?

— איך דאַרף בלויז וויסען, ווער ער איז און וואו עס געפינט זיך זיין שטענדיג וואוין־אָרט. אויך איהר וועט אַזוי לייכט נישט קענען בעקומען די פאָטאָ־גראַפיע פון שעקספּירן, צו וועלכען ער איז ענהליך לויט'ן געזיכט, קען איך איהם אייך בעשרייבען: כדי עס זאָל אייך זיין לייכטער אין דער אַרבייט. ער איז הע־כער פון מיר, ברייט פלייציג, איז נאָהנט צו זיבעציג יאָהר, איז גלאַט ראַזירט, האָט גראָהע האָר, געהט עטוואָס איינגעבויגען, האָט אַ לענגליכע נאָז, אַ טונקעלען געזיכט־קאָליר, אַ געדיכטע טשופּרינע הענגט איהם אַראָפּ אויפ'ן שטערן, טראָגט ברילען און ער זעהט אויס, ווי ער וואָלט פערמאָגט אַ סך געלט.

— פון וואָס פאַר אַ פאָלק איז ער?

— נישט קיין פראַנצויז.

— חנייסט עס, ער איז אַ פרעמדער. און כ'בעט אייך, זאָגט מיר, וואָס עס איז דער ציל פון מיין זוכען?

דאָ האָט מאַקסים דערפיהלט אויף זיך, ווי דעם דעטעקטיוו'ס קליינע אויגען גראָבען זיך איין אין איהם מיט אַנ'אויספאָרשענדיגען בליק.

— איך וויל, אַז דער דאָזיגער אַלטער הער זאָל אָפּנעמען ביי מיר אַ געגענ־שטאַנד.

— וואָס אַזוינס?

— אַ.. גאָלדענע פּאַפּיראָסען־טאַש.

— האָט איהר איהם בייִ זיך? אפשר געפינען זיך אויף איהם ראשי תיבות, וועלכע וועלען מיר ערלייכטערן די אַרבייט?...

די פּאַפּיראָסען־טאַש איז אָהן ראשי תיבות. איהר פערשטעהט דאָך אַליין, אַז איך האָב די פּאַפּיראָסען־טאַש גוט אונטערזוכט און אויסגעפאָרשט.

— אַ שאָד... קען איך בעטען, איהר זאָלט מיר זאָגען אייער נאָמען

(פאָרטזעצונג קומט).

סאוויעט-רוסלאנד ערב נייע שווערע איבערלעבענישען

(ענדע פון זייט 3).

נימט ער זיך אליין אויף א גאנץ פרימי-טיווען אופן; — ער בעארבייט בלויז אזוי פיל ערד, וואס זאל געבען גענוג ברויט פאר איהם אליין, פאר די איבע-ריגע מיטגלידער פון זיין הויז, און פאר זיינע פערד און בהמות.

אט, פארוואס רוסלאנד וואלט געהאט איצט פאר זיך א ברויט-פראגע, אפילו ווען היינטיגעס יאהר זאל זיין אויף די פעלדער דאס בעסטע גערעטעניש; אט פארוואס עס קומען איצט פאר אין פרים „ערד-רעפארמען", מען פרובט אויפקומען ביי א צאהל פויערים און קרים א טייל פון זייער ערד; מען פריבט איינארדנען קאלעקטיווע ווירטשאפטען, וואו דער פויער זאל נישט זיין דער איי-גענטימער פון דער ערד אלס יחיד; מען מאכט אויך אנדערע פערזוכען, צו בע-קעמפען דעם פויער, וואס וויל נישט בעארבייטען זיין ערד און פולען שטח. דאס אלעס רופט אבער בלויז ארויס פארביטערטע אנטאגאניסטישע געפיה-לען מצד דעם פויער, צו קיין פראקטי-שע ממשית'דיגער ערזולטאטען האבען דערווייל די דאזיגע מיטלען און פער-זוכען נישט געבראכט.

ווען עס וואלט פונדעסטוועגען לעצ-טען יאהר געווען א גוט יאהר אויף די פעלדער, וואלט דאן די סאוויעטישע רע-גירונג געקענט זיך פערגינגען צו רעדען מיט די פויערים גאנץ אנדערע ווערטער. א : אבער לעצטען יאהר קיין גערעטעניש איז אינגאנצען נישט געווען, און אויף היינטיגעס יאהר זענען די אויסזיכטען אויך נאך קיין גלענצענדע, שטייגט דער-פאר דאס, וואס מען רופט איצט אין רוסלאנד „די רעכטע אפנויגונג", וואס אויף פשוט'ן לשון הייסט עס: דער ווי-לען צו געהן אויף פשרות מיט'ן פויער. די פיהרער פון דעם „רעכטען אפ-נויג", ריקאוו, טאמסקי און אנדערע, זענען דערווייל נאך נישט אויף דעם פערד. זיי ווערען נאך דא דערווייל הויבשלעך בעקעמפט.

אויב אבער די פעלדער וועלען היינ-טיגעס יאהר נישט זיין בעסער, ווי פאר-א-יאהרען, וועט די פאזיציע פון רעכ-טען פליגעל" אן א שיעור פערשטארקט ווערען. עס וועלען דאן פארקומען ראדי-קאלע ענדערונגען אין דער סאוויעטי-שער פאליטישער ליניע, סיי בנוגע צום דארף, און סיי אויך בנוגע דער שטאט. פון די דאזיגע ענדערונגען וועט בעזונ-דערס ליידען דער אזוי-גערופענער פינף-יאהריגער אינדוסטריאליזאציע - פלאן, אויף וועלכען מען האט ביז איצט אזוי פיל אויסגעשטעלט אין רוסלאנד און וועגן וועלכען מיר וועט נאך אויסקו-מען צו שרייבען.

די אויגען פון די סאוויעטישע פאלי-טישע פיהרער זענען דערפאר איצט גע-ווענדעט הויפטזעכליך צים הימעל. אויב גרויסע חוצען וועלען נישט אויסברענען די פעלדער ווי פאר-א-יאהרען, דאן וועט דאס רעדעל זיך דרעהען ווי עס דרעהט זיך. אויב אבער דער וועטער-נביא זאל נישט האבען קיין גוטע פאראויסצוזא-גען, וועט רוסלאנד האבען היינטיגעס יאהר א זומער פון קאמפליצירטע פא-סירונגען. עס וועט זיין א פראגע נישט בלויז פון מאנגעל אין ברויט, נאר הויפטזעכליך פון אנ'ענדערונג אין דער גאנצער פאליטישער ליניע, אנ'ענדערונג, וואס אויב זי וועט קומען, וועט זי קיי-נעם אין רוסלאנד נישט איבערראשען...

* * *

דערווייל זענען די טרויעריגע גרוסען פון כערסאנער ראיאן אנ'אגזאג, אז אין די יודישע קאלאניעס פון דעם דאזיגען ראיאן וועט מען איצט דארפען ארייננ-ליינען מעהר ארבייט, ווי מען האט ער-ווארט.

די יודישע קאלאניעס אין כערסאנער ראיאן זענען געווען יענע, וואס האבען לעצטען יאהר אמשטארקסטען געליטען פון אונגערעטעניש. די יודישע קאלא-ניסטען האבען דארט דורכגעלעבט היינ-טיגעס יאהר א ווינטער, וואס אפילו קיין שונא טאר מען אזא ווינטער נישט ווינשען, זיי האבען אבער געלעבט מיט דער האפנונג, אז צום פריהלינג וועט אלץ גוט ווערען. איצט, ווען דער ווינ-טער האט זיך פערצויגען, און ווען די ווינטער-פערזייאונגען זענען אויסגע-פרוירען געווארען, פיהלען זיי זיך נא-טירליך זעהר דערשלאגען.

עס שטעהט דערפאר פאר איצט פאר דעם „אגראדזשאינט" א הויבשע ארבייט אין די כערסאנער קאלאניעס. דאס, וואס די פערשפעטיגטע פרעסט האבען קאליע געמאכט, וועט די הילף פון „אג-ראדזשאינט" דארפען פערריכטען. עס איז א פראגע פון נייער זריעה, פון אויס האלטען די יודישע קאלאניסטען ביז צום נייעם גערעטעניש און פון איבער-אקערן די אויסגעפרוירענע פעלדער אויף דאס ניי. די ארבייט איז נישט קיין גרינגע, זי פאדערט כחות און טאקע געלד אויך. אין אמעריקא מעג מען ווע-גען דעם וויסען...

דער סענסאציאנעלער סטינעס-פראצעס אין בערלין

הוגא סטינעס, דער זוהן פון'ם וועלט-בעריהמטען מאגנאט אויף דער בעשולדיגונגס-באנק

א יודיש יונגעל פון פלאצק

(ענדע פון זייט 4).

לידזבארסקיס מוח און בצאיינפלוסט דעם גאנצען גאנג פון זיין לעבען, צו 21 יאהר ווען ער האט געענדיגט די גימנאזיע אין פאזען און איז געקומען צו-גאסט אהיים אין פלאצק, דערצעהלט ער אין זיינע עראינערונגען, איז זיין מוטער איהם גע-פאלען צו די פיס, האט א רומגענומען זיינע קני און געוויינט פאר איפ און זיך געבעטען, ער זאל נישט פאהרען צוריק אין פריסען אין דעם לאנד פון אפיקורי-סות און שמד, נאר ער זאל בלייבען אין דער היים און זיין א יוד, אזוי ווי זיין טאטע און זיין זיידע זענען געווען.

דאס איז געווען, שרייבט לידזבארסקי, דער שווערסטער מאמענט פון זיין לע-בען. ער האט געוואוסט, אז אויב ער פאהרט צוריק קיין דייטשלאנד, זיך אבי-געבען אינגאנצען מיט דער וויסענשאפט, וועלכע ער האט אזוי שטארק געליבט — ער האט שוין דאמאלס, אלס גימנאזיסט געקענט אלע סעמיטישע שפראכען — פאהרט ער אויף זעהר א געפעהרליכען וועג, אז אלס יוד וועט ער נישט קענען ארבייטען פאר דער וויסענשאפט.

„איך האב געקאנט בלייבען אין דער היים", שרייבט ער, „און פיהרען א בעק-וועמען לעבען, אהן דאגות און נויט. אבער ניין, איך קאן נישט לעבען אלע מאל נאר אין קארידאר. איך מוז פיה-רען א לעבען, וואס בלייבט נאכ'ן טויט, א לעבען, וואס הערט נישט אויף צו ווירקען".

און לידזבארסקי האט געפאלגט דעם מאמר פון פרקי אבות און איז אוועקגע-פאהרען צוריק אין דייטשלאנד צו שאפען וויסענשאפטליכע ווערק, וועלכע זא-לען בלייבען נאך זיין טויט.

* * *

לידזבארסקי איז געשטאנען אין זעהר פריינדליכע בעציהונגען מיט יודען. ער האט געשריבען אויך מאנכע ארטיקלען פאר דער „דזשואיש ענציקלאפעדיא". ווען ער וואלט אויפגעוואקסען אין א אנדערער סביבה און וואלט גענאסען א בעסערע פריינע און וועלטליכערע יו-דישע ערציהונג, וואלט ער זיכער נישט אנטלאפען פון דער חיים, וואלט זיך נישט געשמדט און וואלט געווען א ציהרונו פאר יודען.

דר. ז. קאדיש.

—0—

היינט פרעמיערע און ווייטערע טעג!!

„דאס הארץ איז ניט קיין משרת"

(דאס רעכט פון דער פרויען-הארץ) אין די הויפט-ראלען:

BILLIE PEWE

דער גאהענכסטער פראגראם:

„דער צויבער פון וואלץ"

KINO SPOŁDZIELNI

Sienkiewicza 40.

פערלוירען געווארען פאלגענדע וועקסלען:

1) 160 זל. צאלבאר לוקאוו 24/9 אויסשט. ג. פיעקארזש ארדרע ברידער קאץ 2) 85 זל. צאל-באר נאחי דחאר 28/9 .29 אויסשט. א. ליטמאן ארדרע ברידער קאץ 3) 170 צאלבאר לוקאוו 4/10 .29 אויסשט. ג. פיעקאזש ארדרע בר. קאץ 4) 100 זל. צאלבאר לוקאוו 5/10 .29 אוישט. ם. האלבערג ארדרע בר. קאץ 5) 100 זל. צאל-באר קראסנאברוד 20/9 .29 אויסשט. פ. פרי-מערמאן ארדרע ש. מ. דיאמענט. אבצוגעבען געגען בעלוינונג פאמארסקא 68 צו בעזבראדא.

השבת אבדה.

נעכטען 9 א זייגער אווענד, פאהרענדיג מיט'ן זשאביעניצער טראמוואי קיין לאדז איז פערלוירן געגאנגען א פארטפעל מיט דאקומענ-טען און וועקסלען. דער ערליכער פינדער ווערט געבעטען די דאקומענטען צוריקצוברענגען געגען בעלוינונג צו י. מינצבערג, נאוואמיעסקא № 19 אין דער האלע, בויד 28. די וועקסלען ווערען ערקלערט פאר אוגילטיג. 2838

Pofrzebna

panienka do szydełkowania: pikotek, chusteczek i t. d. Blajwajs Zawadzka 27, od 7-ej wiecz.

קנה חכמה קנה בינה ואל תט מאמרי פי

אז דו דארפסט ערלעדיגען סאנדראווע זאכען זאלסט דו גלייך קומען צו לויפען אין ביורא

17 פיעטריקאווער 17
52 זאכאדניא 52

אז תלך לבטח דרכך

ווייל אין ביורא ביי ה' מאנעלא ווערט גע-וויסענהאפט ערלעדיגט און געשריבען אלע סאנדראווע זאכען, ביטעס, קלאוזולעס, זאבעזי-פיעטשעניעס אויף אלע שטעט אין פוילען, קארנע און ציוויל אפעלאציעס, אדוואלאניעס אונטערציזיעס, ספעציאליסט פון שותפ'ות-אקטען, איבערזעצונגען אין אלע שפראכע

מיט אכטונג

י. מאנעלא פיעטריקאווער 17
דורכגאנג זאכאדניא 52

לעזט און אבאנירט דאס „לאדזער טאגעבלאט"

פערלאנגט

אנ'אומזיסטע דעמאנסטרירונג פון סימענס עלעקטרישע אפשטויבער און פראטעריר-בערשטען פון דער מארקע

„PROTOS"

פעטריקאווער 96 :—: טעל. 63-11.

וויכטיג פאר די, וואס פאהרען אויף אורלויב! ווילט איהר אייער אורלויב גוט פערברענגען? ווילט איהר האבען אנגענעהמע געזעלשאפט? פאהרט אויף אפרוה נאר אין בעוואוסטען

פענסיאנאט „WYGODA"

St. GŁOWNO, Polenice. Wila Misiaka obok Nowego Otwocka w lesie

גרויסע זוניגע צימערן, כשר'ע, היגיענישע קיך, שעהנע געגענד. קאנקורענץ-פרייזען—30% ביליגער ווי איבעראל; בעמערקונג: בעטגעוואנד איז נויטיג מיטצוברענגען. צו ווענדען זיך דירעקט צו פרוי אפעל אין פענסיאנאט „וויגאדא"

אין לאדז ערטיילט אויסקונפט: אפעל, זאוואדזקא 23, אין הויף, 2-טען איינגאנג, לינקס, פארטער.

— פאר יונגע לייט, אין ערהאלונגס-באדירפעניש —

לעטשניצע

17 זגיערסקא 17, טעל. 16-33

אלעריי קראנקהייטען ווערטן עמפאנגען דורך ספעציאליסטע דאקטוירים פון 9 פריה ביז 6 אוונד.—מאסאזש, עלעקטריזאציע פאקען-שטעלען, קינסטליכע הערנזאנ-ן-בעשטראלונגען אימפינגען געגען שקאר לאטינע.

מעכאנישע שלאסעריי און שווייס ערריי

J. REDER, Łódź

Konstantynowska 11 (róg Zachodniej)

כ'נעהם אן פערשידענע מאשינען-רעפעראטורען ווי צופאסען פער-שידענע מאשינען-טיילען. און אויטאגענישע שוויסונגען.

אכטונג שטריקער!

איך שטעל צו טישען מיט מעסטערס פון 30 זל. אן רעיעלע אויספיהרונג.

פריוואט-וואוינונג גדאנסקא 20 וו. 17.

BILANS

Wędliniarnie S. DISZKIN, Spółka Akcyjna w Łodzi

na dzień 31 grudnia 1928 roku.

Stan czynny		Zł. gr.	Stan bierny	Zł. gr.
1. Rachunek	Ruchomości	88.441.23	1. kapitał akcyjny	250.000.—
2. „	materjałów	75.900,—		
3. „	maszyn fabryki	64.120,—		
4. „	kasy	11.517.69		
5. operacji okresu organizacyjn.		7.779.20		
6. strata		2.241.88		
		250.000.—		250.000.—

Rachunek Zysków i strat

Rozchód	Zł.	22.241,88
Przychód	„	20.000.—
Strata	„	2.241.88

Bilans Towarzystwa dla Handlu i Przemysłu Mięsnego S. DISZKIN, Spółka Akcyjna w Łodzi

na dzień 31 grudnia 1928 roku.

Stan czynny		Zł. gr.	Stan bierny	Zł. gr.
1. Rachunek	Nieruchomości	180.000.—	1. kapitał akcyjny	300.000.—
2. „	Maszyn	30.000—	2. fundusz amortyzacyjny	4 800.—
3. „	Kasy	8.953.07	3. Rachunek Wierzycieli	18.675.10
4. Operacji okresu organizacyjn.		9.509.84	4. „ zaległych podatków	17.689.18
5. Plac Pomorska 71		27.362.80		
6. Rachunek	weksli	9.833.55		
7. „	dłużników	60.122.03		
8. Strata		15.382.99		
		341.164.23		341.16[illegible]

Racunek Zysków i strat

Rozchód	Zł.	85.317.72
Przychód	„	69.934.73
Strata	„	15.382.99

פוילישע שפראך

ערלערנט גרינדליך דורך א קורצער צייט

ווערט זשכאדניא 20, וו. 3.

Zakład Krawiecki

przyjmuje prasowanie i czyszczenie garniturów, po cenach przystępnych. Łódź, Konstantynowska 5, m. 1.

אבאנעמענטס-פרייז: מאנאט 20—גר. אין פראווינץ און אויסלאנד 1,25 דאלאר.

Redaktor-wydawca E. Hamburski

Tłocznia: E. i M. Hamburskich w Łodzi. Piotrkowska 18.